MAECENATIANA.

MAECENATIANA

SIVE DE

C. CILNII MAECENATIS

VITA ET MORIBUS

SCRIPSIT ATQUE OPERUM FRAGMENTA

QUAE SUPERSUNT

COLLEGIT

ALBERTUS LION,

PHIL. DR. IN ACADEMIA GEORGIA AUGUSTA PRIVATIM DOCENS.

Praefixa est effigies Maecenatis aeri incisa.

GOTTINGAE

IN COMMISSIS APUD VANDENHOECK ET RUPRECHT.

MDCCCXXIV.

EPISTOLA

AD

GEORG. IUL. RIBBENTROP,

I. U. DOCTOREM ET PROFESSOREM EXTRA-
ORDINARIUM ATQUE ORDINIS IURIDICI ACADEMIAE
GEORGIAE AUGUSTAE ASSESSOREM.

Legebam aliquando Wolfii, V. Celeb., quem nuper diem supremum obiisse, valde dolendum est, Analecta. Incidi in locum illum, ubi, *Maecenatis* mentione oborta, vitam hominis atque fragmentorum quae dicunt collectionem desiderari dicit *. Statim

* V. Wolf. *Litterarische Analekten* V. 1. p. 267. „Etenim, ait, parum norunt Maecenatem, qui eum ex compendiis literarum historicis norunt, ut Harlesii (Introduct. in histor. Liter. Roman. T. 2. p. 336 sqq.) qui ne Senecae quidem iudicia attulit, aliaque erravit, quae olim docto adolescenti facilem scribendi materiam praebere poterunt colligendorumque fragmentorum eum ad

eiuscemodi mihi placuit propositum. Quanquam enim *Maecenatis* carmina, quorum particulas quasdam forte fortuna iamdudum legeram, et quae alia scripsit, non magni esse facienda, facili pacto intellexeram, oratio tamen viri tam clari cuiusmodi fuerit, quam indolem prae se ferat, probabiliter perspicere, operae pretium mihi videbatur. Accedit quod, si quis alius, Maecenas optime ex scri-

modum, quo Burmannus Secundus instituit (Antholog. Lat. II. infra II.) quamquam perpauca adhuc latent."

ptis cognoscitur; propterea omnia, quotquot supersunt, operum fragmenta, ante oculos habere, multum interesse putabam. Horis igitur subsecivis, quas non diu erat, quod in similem scriptionem, in *Tironiana* nempe seu Tironis, Ciceronis liberti, vitam atque fragmenta, *Seebodii*, V. Celeb., Diario (*Philolog. Archiv.* Fascic. 2.) inserta, componenda impenderam, quaecunque ad *Maecenatem* spectabant, sedulo collegi. Atque satis magna subsidiorum copia, non ea tamen, quam desiderabam, instructus

ad opusculum, non levis illud operae et studii, me accinxi. Qui antea de *Maecenate* scripserunt, parum circumspicientes, plurima fragmenta neglexerunt, et unice in vita eius enarranda, additis multis aliis rebus, quae ad illorum temporum historiam spectant, operam posuerunt. Equidem hanc viam ingrediendam esse censebam, ut primum eos recenserem, qui adhuc de *Maecenate* scripserunt, deinde eius vitam et mores exponerem, tum de scriptis disputarem, eorumque fragmenta digererem, atque

ultimo loco de meritis, quae de literarum studiis habuerit, dicerem. Scriptorum locos, quibus usus sum, in ipso orationis ordine, ubi iis opus erat, integros plerosque apposui; quod quidem cum aliis praeeuntibus, tum Te praecipue auctore, mi amice, feci, cui haec, quae conscripsi, trado, ut amicitiae nostrae inde a pueris ortae, ac progrediente aetate corroboratae, monumento sint. Ut benigne, qua soles animi Tua erga me indulgentia, istud in literis periculum excipias, enixe a Te peto, et licet hoc com-

mentariolum non omni ex parte Tibi satisfaciat, animi tamen mei erga Te voluntatem eo Tibi commendatum iri spero. Vale.

Scribeb. Gottingae Idib. Septembr. MDCCCXXIV.

Caput I.

De iis, qui de Maecenate adhuc scripserunt.

Veterum scriptorum nullus Maecenatis vitam ex professo, ut ita dicam, exposuisse videtur. Passim quidem, occasione oblata, fata viri atque mores et scripta utriusque linguae scriptores attigerunt, ut inter Graecos Dio Cassius, Appianus, Plutarchus, inter Romanos Velleius Paterculus, Tacitus, Seneca, Quintilianus, alii *). Recentioris aevi scriptores plurimi hoc opus aggressi sunt. — Primus, qui Maecenatis vitam scripsit, fuisse videtur *Ioan. Paul. Martyr*

*) Duae etiam exstant elegiae; altera inobitum Maecenatis, altera in Maecenatem, quam utramque vel C. Pedoni Albinovano vel incerto Auctori tribuunt. Videntur sane esse non genuinae, quod et orationem et sententias ostendere intellexerunt VV. DD. v. Burmann. Anthol. Lat. V. 1. p. 151 sqq. Wernsdorf. Poet. Lat. Minor. T. 3. p. 155 sqq. Masson. Vit. Hor. p. 143 sqq. Ponimus igitur, eas a seriori quodam poëta compositas; hinc ad usum nostrum caute tantum adhiberi possunt. Quaedam in priori elegia occurrere desumta e commentario cuiusdam Lollii de Maecenate suspicatus est Ruhkopf. ad Senec. Epist. 114, 4. Eo enim se referre v. 10. 11: *Nec mihi, Maecenas, tecum fuit usus amici; Lollius hoc ergo conciliavit opus.* v. Wernsdorf. ad h. v.

a Ryzo; sermone Castiliano (a. 1626. 8.) quam quidem ad fabulas abire pronuntiavit Meibomius in Vit. Maec. Praefat. p. II. cf. Camusat. ad Ciaccon. Biblioth. p. 938. et *Souchay* l. infra l. — Secutus est *Ioh. Henr. Meibomius*, cuius liber hanc inscriptionem prae se fert: „Meibomii Maecenas, sive de C. Cilnii Maecenatis vita, moribus et rebus gestis liber singularis. Accessit C. Pedonis Albinovani Maecenati scriptum Epicedium, notis illustratum. Lugd. Batav. ap. Io. et Dan. Elsevier, 1653. 4. min." Qui quidem liber praeter fragmenta multa omnia fere continet, quae ad Maecenatem spectant, sed sermo est nimis diffusus et scribendi genus, quod hodie minime placet; praeterea ordo rerum enarratarum perperam institutus et patientia prorsus multa opus est, ut librum totum perlegas. cf. *Souchay*. — Exstant etiam *Henr. a Seelen* ad Meibomii Maecenatem Analecta, quae, cum in manus meas non pervenerunt, cuius momenti sint, ignoro. — Post Meibomium tres Itali deinceps Maecenatis vitas conscripserunt. *Cesare Caporali, Rime, overo vita di Mecenate con l'osservationi di Carlo Caporali. Venetia presso Zaccaria Conzalti.* 1673. 12. Tota haec vita ludicra est rebus ipsis ac scribendi genere. Camusat. l. l. p. 939 sq. *Souchay.* — *Giac. Maria Cenni, Della vita di Gajo Cilnio Mecenate libri II. Roma per Franc. de' Lazari,* 1684. 8. Totus fere pendet *Cenni* ex Meibomio. — *Francesco Dini, Dell' origine, famiglia, patria ed azzioni di Cajo Mecenate, dissertatione storica, con la difesa di Mec. da varie imposture di Seneca. Venezia per Domenico Lovisa;* 1704. 8. mai. Habet *Dini* nonnulla, quae ipsius propria sunt. — Nonnulla de Maecenate tradidit, Meibomium maxime secutus, *Souchay* in: *Recherches sur Mecénas.* (V. *Mémoir. de Litterat.* T. 13 p. 81

sqq. T. 19. p. 125-49. ed. Amstel.) — Eodem fere tempore, quo Meibomius vitam Maecenatis scripsit, de Maecenate e cathedra locutus est *Andr. Rivinus*; teste Bennemann. p. 3. 110. cf. Ruhkopf. ad Senec. Epist. 114. p. 352. V. 3. — In epistola quadam Franco-Gallus *de Balzac* de Maecenate disseruit, sed obiter tantum. v. Benneman. p. 4. — In Boecleri Dissertationib. academicis, V. 2. p. 701 sqq. legitur Commentatio: „Maecenas, sive consiliator regius ex Dionis libro 52. delineatus, auctore *Barnevicio*", quae quidem tantum orationem Maecenatis ad Augustum habitam (de qua v. infra) illustrat. — Vita Maecenatis germanico sermone scripta prodiit Lipsiae, 1744. 8. cuius auctor fertur esse *Bennemannus*. Inscriptio haec est: „*Versuch einer Lebensbeschreibung an der weltberuffenen Person des Maecenas, des ehemaligen grossen Freundes des Kaysers Augustus.*" Multa inutilia complectitur ista vita. — *Richer, Vie de Mecénas, avec des notes historiques et critiques*; *Paris*, 1746. 8. Plane fere secutus est Meibomium, resectis modo iis, quae ad Maecenatem non pertinebant. — Ex Krebsii *Handbuch der Philolog. Bücherkunde*, sub v. *Maecenas*, duae vitae nuper scriptae mihi innotuerunt, quas nancisci non potui. Sunt istae altera Anglica: *The Life of Maecenas, with critical historical and geographical notes; corrected and enlarged by Ralph Schomberg.* Ed. II. *Lond.* 1766. 8. Altera Italica: *Storia di C. Cilnio Mecenate, dell' avvocato Sante Viola. Roma.* 1816. — Pluribus locis de Maecenate egit *Blackwell* in: *Memoirs of the Court of Augustus;* nonnullis *Tiraboschi* in: *Storia della Letteratura Italiana*; V. 1. De *Harlesio* supra in annotatione iam sermo erat. *Vossius* de Poëtis Latinis c. 2. nihil habet novi; nec *Funccius* tradidit, quae non

aliunde petas. v. eius libr. de Virili aetate Linguae Lat. 1. p. 157. cf. *Dempster.* De Etruria Regali 2, 55. *Gorius* Inscriptiones Antiqq. Arretii T. 2. p. 271 sqq. *Saxii* Onomastic. P. 1. p. 176. Iis quos nominavi accedunt *Masson* in vita Horatii, et *Wieland* ad Horatii Sermones et Epistolas. Alios suo quosque loco laudabo.

Caput II.

Maecenatis vita et mores.

---

§. 1. Maecenatis vita.

Inter omnes veteres scriptores convenit, Maecenatem fuisse loco equestri. (Horat. Carm. 1, 20, 5. ibiq. Porphyrion. 3, 16, 20. *Clare, Maecenas, eques*; *Maec. equitum decus.* Propert. Eleg. 3, 9, 1. *Maec. eques.* Vellei. Paterc. 2, 88. *C. Maec. equestri sed splendido genere natus.* Tacit. Annal. 6, 11. *Ciln. Maecenatem equestris ordinis.* Martial. Epigr. 10, 73, 4. 12, 4, 2. *Maec. Caesarianus eques*; *Maec. atavis regibus ortus eques.* 8, 56. *Risit Tuscus Eques.* Dio Cass. 51, 3. 55, 7. Ὁ Καῖσαρ φοβηθεὶς, μὴ τοῦ Μαικήνου -- καταφρονήσωσι, ὅτι ἱππεὺς ἦν, κ. τ. λ. — καὶ ἱππεῖ αὐτῷ ὄντι.) Maiores autem eius nobiliori aliquando in Etruria loco orti erant. (Horat Carm. 1, 1, 1. 3, 29, 1. *Maec. atavis edite regibus. Tyrrhena regum progenies.* Serm. 1, 6, 1. *Non, quia, Maec., Lydorum, quidquid Etruscos Incoluit finis, nemo generosior est te, Nec, quod avus tibi maternus fuit atque paternus, Olim qui magnis legioni-*

bus imperitarent, -- naso suspendis adunco etc. ibid. Wieland. p. 217 sq. et Heindorf. Martial. l. l. Auctor Eleg. in Obit. Maecen. 13. *Regis eras genus Etrusci.* Propert. l. l. *Maec. eques, Etrusco de sanguine regum.* *) Isti vero ad *Cilniorum* gentem pertinuisse videntur, unde nomen *Cilnii* Maecenati inditum legimus. (Lips. Antiqq. Lectt. 1, 22. et ad Tac. A. l. l. Turneb. Advers. 18, 11.) **) Qui *Cilnii* Etrusci fuerunt, et quidem *Arretini.* (Liv. 10, 3. init. *Etruriam rebellare, ab Arretinorum seditionibus motu orto, nuntiabatur; ubi (Arretii) Cilnium genus praepotens, divitiarum invidia, pelli armis coeptum.* Sil. Italic. 7, 29 sqq. *Cilnius, Arreti Tyrrhenis ortus in oris, Clarum nomen erat.* Macrob. Saturn. 2, 4. quem locum v. integrum infra. *Souchay* p. 82.) Romae in tribum Pomptinam relati videntur, si quidem fidem habere volumus inscriptioni apud Meibom. p. 20. et Torrent. ad Horat. Carm. 1, 1. ***) Quo tempore Romam migraverint, non constat. —

Nomen *Maecenatis* in plurimis codicibus, inscriptionibus et scriptorum veterum editionibus, iisque optimis, atque in notis Tironianis (Kopp. Palaeograph. V. 1. p. 359.) *Maecenas* scriptum legitur; in malis quibusdam antiquis editionibus et Inscriptionibus *Moecenas* et *Mecoenas*; in Graecis scriptoribus

---

*) Propter liberalitatem regiam Maecenatem regem dictum esse suspicatus est Dini p. 7. 44. 65 sq. Frustra!

**) *Cilniorum*, sive, ut scribitur *Ciliniorum* nomen idem esse quod *Liciniorum* suspicatus est *Dini* p. 2. cf. p. 67 sqq.

***) Inscriptio haec est: LEIBERTORUM. ET. LEIBERTAR. C. MAECENATIS. L. F. POM. POSTERISQUE. EORUM. ET. QUI. AD. ID. TUENDUM. CONTULERUNT. CONTULERINT.

Μαικήνας. (Marc. Antonin. De Reb. suis 8, 31. Αὐλὴ Αὐγούστου γυνὴ -- φίλοι, Ἄρειος, Μαικήνας -- ὅλης αὐλῆς θάνατος. Plutarch. et Dio C. pll. ll. infra laudatis. Aelian. V. H. 12, 26. cf. Intpp. (Torrent. Lambin. et Chabot) ad Horat. Carm. 1, 1, 1. Ruddimann. Institutt. Grammat. Lat. P. 2. p. 401. ed. Stallbaum. Martini Lexic. Etymol. sub v. Mecaen.) Etruscae originis nomen esse videtur; secundum Varronem (De Ling. Lat. 7. fin. p. 125. ed. Bip.) a loco derivandum; a quo fortasse etiam dicta sunt *vina Maecenatiana* (Plin. H. N. 14, 8, 5. V. 3. p. 19. Bip. Meibom. p. 166 sq.); nisi forte potius locus nomen a Maecenate duxit. cf. etiam Quintil. Institutt. Oratt. 1, 5, 62. Nominativus casus in vetustissimis libris etiam est *Maecenatis.* (Priscian. de Accentib. C. 3. V. 2. p. 371. ed. Krehl.) *Caius* a Tacito, Velleio, Dione et in Inscriptionibus (v. ap. Torrent. et Dempster. Etrur. Reg. l. l.) vocatur Maecenas. — De eius parentibus nihil usquam legitur; nisi quod in Inscriptione quadam apud Torrent. (Hor.) *L. F.* (Lucii filius) vocatur. A Cicerone (Orat. pro Cluent. 56.) memoratur quidam *Maecenas*, qui qua ratione cum eo, de quo hic sermo est, propinquitatis vinculo coniunctus fuerit, nemo dixerit *).

---

*) In Sallustii Fragmento, a Serv. ad Virg. Aen. 1. sub fin. laudato, mentio fit *Maecenatis scribae; C. Maecenatis Helii* in Inscript. apud Gruter. p. IↃCXIV, II.; v. Graevii Thes. Inscr. p. CCX. Ind. *Maecenatis*, qui bello Punico occidit, ap. Silium Ital. 10, 40. (v. Perizon. Animadvv. Hist. p. 24. ed. Amstel.) *Maecenatis Praetorii* ap. Herodian. 7, 11. et Capitolin. in Gordiano c. 22. et Maximin. c. 20. Sub Vespasiano vixit *P. Maecenas Olympicus.* v. Meibom. p. 4 sq. Apud Senecam Rhetor. p. 9. 23. 195. 319. memoratur quidam *Maecenas.* Apud Plin. H. N. 28, (6.), 17. *Mae-*

Sicut et de parentibus et de patria, ubi natus sit, nihil protulerunt veteres scriptores, ita annus quoque, quo natum dicas, ignarus est. Videtur ille quidem fuisse inter a. u. c. 680 - 690. V. quae de anno mortis diximus. Dies autem natalis fuit Idib. April. (Horat. Carm. 4, 11, 14 sqq.). Perperam Scaliger. (Poëtic. 3, 102.) Floralibus eum natum dicit, quae celebrabantur in fine mens. April. Quum puer esset atque adolesceret Maecenas, bene atque liberaliter, ut civem Romanum decuit, eruditus est. Hinc *doctus* ab Horatio appellatur, et *sermones utriusque linguae doctus*, (Horat. Carm. 3, 8, 5. Epist. 1, 19, 1.) σοφὸς ab Cedreno. Apolloniae eum literis operam dedisse, statuunt, ex more quidem Romanorum, qui literarum causa in Graeciam se conferebant. Ibidem quoque Octaviani, qui postea Romanorum imperator factus est, amicitiam atque familiaritatem sibi conciliasse ponunt. Immo de industria Maecenatem Apolloniam petiisse, ut ibi Octavianum, iamiam a Caesare magnum factum, cognosceret, fuit qui diceret. (Appian. de bell. Civ. 3, 9.: Καὶ τῶν ἡγεμόνων τοῦ στρατοῦ τινες, ὡς συγγενεῖ Καίσαρος, θαμινὰ ἐπεφοίτων.) Huc fortasse pertinet illud, quod Plutarchus (Apophthegm. Reg. (August.) 6. V. 1. p. 823. ed. Wyttenb.) Maecenatem συμβιωτὴν Augusti vocat: Παρὰ δὲ Μαικήνα τοῦ συμβιωτοῦ καθ' ἑκα-

---

cenas Melissus. A. Maecenatem ex fragmento marmoris memorat Dempster. Etrur. Regal. 2, 55. p. 221.: .... A. MOECENAS. RE. ..... ƆECUR. Q. ARRET. VΓT .... LICINIOS. EXILIO. RES ..... T. LR. COL ... Add. *C. Maecenatis. Cestii.* in Thesauro Inscr. Murator. p. MDCXXVIII, 10. Ibid. p. MDCCIV, 10. *C. Maecenatis. Maecenatis. Ipsius. L. Lysiae*, ibid. 9. *C. Maecenas Phthongus.* Add. Gorii Inscriptt. Antiq. Arretii. T. 2. p. 271 sqq. 407.

στον ἐνιαυτὸν ἐν τοῖς γενεθλίοις δῶρον ἐλάμβανε φιάλην. Sed haec omnia incerta sunt. Συμβιωτὴς etiam Augusti imperatoris dici poterat Maecenas. Hoc vero nulli dubitationi est obnoxium, quin mature amicitiam Octaviani sibi paraverit, cuius amicum potius, principi gratiosissimum, quam regni ministrum, ut dicere solent, eum nomines; (Wieland. in Introduct. ad Horat. Epist. p. 3.) quem maximi semper faciebat et antequam imperium adeptus esset et postquam Imperator regnum exerceret. (Dio 52, 1. ἐποιήσατο δὲ τὴν διάγνωσιν μετά τε τοῦ Ἀγρίππου καὶ τοῦ Μαικήνου· τούτοις γὰρ πάντα τὰ ἀπόῤῥητα ἀνεκοίνου. Senec. de Benef. 6, 32. *Divus Augustus filiam ultra impudicitiae maledictum impudicam relegavit, et flagitia Principalis domus in publicum emisit. — Deinde quum, interposito tempore, in locum irae subisset verecundia, gemens, quod non illa silentio pressisset, quae tamdiu nescierat, donec loqui turpe esset: saepe exclamavit: Horum mihi nihil accidisset, si aut Agrippa, aut Maecenas vixisset. Adeo tot habenti millia hominum duos reparare difficile est. Caesae sunt legiones; et protinus scriptae. Fracta classis; et intra paucos dies natavit nova. Saevitum est in opera publica ignibus; surrexerunt meliora consumtis. Tota vita, Agrippae et Maecenatis vacavit locus. Quid putem? Defuisse similes qui assumerentur, an ipsius vitium fuisse, qui maluit queri, quam quaerere? Non est quod existimemus, Agrippam et Maecenatem solitos illi vera dicere: qui si vixissent, inter dissimulantes fuissent. Regalis ingenii mos est, in praesentium contumeliam, amissa laudare, et his virtutem dare vera dicendi, a quibus iam audiendi periculum non est.*) V. etiam infra. Atqui contra Maecenate nemo studiosius omnem operam dedit, ut

Augustum et consilio et rebus gestis adiuvaret. Ita, si Propertio et Auctori Elegiae fidem dare velis, videas Maecenatem Octaviano in bello Mutinensi, Philippensi, Perusino et Siculo ad latus esse; (Propert. 2, 1, 26 sqq. *Nam quoties Mutinam, aut civilia busta Philippos, Aut canerem Siculae classica bella fugae, Eversosve focos antiquae gentis Etruscae, Aut Ptolemaeëae litora capta Phari, Aut canere inciperem et Nilum, cum tractus in urbem Septem captivis debilis ibat aquis, Et regum auratis circumdata colla catenis, Actiaque in Sacra currere rostra via, Te* (*Maec.*) *mea Musa illis semper contexeret armis, Et sumta et posita pace fidele caput.* Auct. Eleg. 41 sqq. *Illum* (*Maec.*) *piscosi viderunt saxa Pelori Ignibus hostilis reddere ligna ratis. Pulvere in Emathio fortem videre Philippi. Quam nunc ille tener, tam gravis hostis erat. Cum freta Niliacae texerunt lata carinae, Fortis erat circum, fortis et ante ducem.*) nec non Actiaco. (Propert. l. l. Horat. Epod. 1, 1. *Ibis Liburnis inter alta navium, Amice, propugnacula, Paratus omne Caesaris periculum, Subire, Maec., tuo? Quid nos?* ubi v. tamen intpp. (Torrent.) mox Vellei. Masson. vit. Horat. p. 143.). Eo intercedente Augustus Scriboniam in matrimonium duxit; (Appian. de bell. Civ. 5, 53. Ἐπέστελλε Μαικήνᾳ, συνθέσθαι Σκριβωνίᾳ τῇ Λίβωνος ἀδελφῇ, τοῦ κηδεύοντος Πομπηΐῳ, ἵν' ἔχοι καὶ τήνδε ἀφορμὴν ἐς διαλύσεις, εἰ δεήσειε. Καὶ πυθόμενος ὁ Λίβων, ἐπέστελλε τοῖς οἰκείοις, ἐγγυᾷν αὐτὴν τῷ Καίσαρι προθύμως.) atque, Octavia Antonio desponsa Octavianus et Antonius in gratiam redierunt, novisque exortis simultatibus, iterum pacem restituit Maecenas. (Appian. l. l. 64. 92. 93. Ὧν ὁ στρατὸς ὁ τοῦ Καίσαρος αἰσθανόμενοι, πρέσβεις εἵλοντο τοὺς αὐτοὺς ἐς ἀμφοτέρους· οἳ τὰ μὲν ἐγκλήματα

αὐτῶν ἐπέσχον, ὡς οὐ κρῖναι σφίσιν, ἀλλὰ διαλλάξαι μόνον ᾑρημένοι· σφίσιν δ' αὐτοῖς προσελόμενοι Κοκκήϊον μὲν, ὡς κοινὸν ἀμφοῖν, ἐκ δὲ τῶν Ἀντωνίου Πολλίωνα, καὶ Μαικήναν ἐκ τῶν Καίσαρος, ἔγνωσαν, Καίσαρι καὶ Ἀντωνίῳ πρὸς ἀλλήλους ἀμνηστίαν εἶναι τῶν γεγονότων, καὶ φιλίαν ἐς τὸ μέλλον. Ὑπογύως δὲ Μαρκέλλου τεθνεῶτος, ὃς τὴν ἀδελφὴν Καίσαρος εἶχεν Ὀκταουΐαν, ἐδικαίουν οἱ διαλλακταὶ, τὴν Ὀκταουΐαν Ἀντωνίῳ τὸν Καίσαρα ἐγγυῆσαι. Καὶ ὁ μὲν αὐτίκα ἐνηγγύα. — Δεινὸς δὲ ὢν (ὁ Καῖσαρ) ἀεὶ τὸ συμφέρον συνιδεῖν, ἔπεμπε Μαικήναν ἐς Ἀντώνιον, μεταδιδάξοντα, περὶ ὧν ἔναγχος ἐπεμέμφοντο ἀλλήλοις, καὶ ἐς συμμαχίας ὑπαξόμενον. — Ὀκταουΐα οὖν ἐχώρει πρὸς Καίσαρα διαιτήσουσα αὐτοῖς -- ἔλεγε ἐκλελύσθαι τοῦτο διὰ Μαικήνα κ. τ. λ. Hor. Serm. 1, 5, 27 sqq. *Huc (Anxur) venturus erat Maec. optimus atque Cocceius, missi magnis de rebus uterque, Legati, aversos soliti componere amicos*, v. ibid. Heindorf. Plutarch. vit. Anton. c. 35. Ἡ δὲ (Ὀκταβία) ἀπαντήσασα καθ' ὁδὸν Καίσαρι, καὶ παραλαβοῦσα τῶν ἐκείνου φίλων Ἀγρίππαν καὶ Μαικήναν ἐνετύγχανε, πολλὰ ποτνιωμένη, καὶ πολλὰ δεομένη κ. τ. λ.) In bello adversus Sext. Pompeium ab Octaviano sedandis turbis et seditionibus Romam missus, urbi praefuit; mox vero Roma relicta pugnae interfuisse videtur. (Appian. l. l. 99. Ὡς δὲ ἐπὶ συμφορᾷ μείζονι, Μαικήναν μὲν ἐς Ῥώμην ἐξέπεμπε διὰ τοὺς ἐπτοημένους ἔτι πρὸς τὴν μνήμην Πομπηΐου Μάγνου. Dio 49, 16 fin. Τά τε ἄλλα τὰ ἐν τῇ πόλει τῇ τε λοιπῇ Ἰταλίᾳ Γαΐος τις Μαικήνας, ἀνὴρ ἱππεὺς, καὶ τότε καὶ ἔπειτα ἐπὶ πολὺ διῴκησεν.) Plurimum autem Romae versatus publicas res curabat. (Tacit. An. 6, 11.: *Augustus bellis civilibus Cilnium Maecenatem equestris ordinis cunctis apud Romam atque Italiam praeposuit.*

(v. Lips. ad eum l.) Velleius l. l.: *Dum ultimam bello Actiaco Alexandrinoque Caesar imponit manum* etc., *tunc urbis custodiis praepositus C. Maecen.* etc. Seneca Epist. 114.: *Nam etiam cum absentis partibus Caesaris fungeretur, signum a discincto petebatur*; et: *Hunc esse, cui, cum maxime civilibus bellis strepentibus, et sollicita urbe et armata, comitatus hic fuerit in publico?* Add. Hor. Carm. 3, 29, 25 sq. *Tu, civitatem quis deceat status, Curas, et urbi sollicitus times.* 3, 8, 16. *Mitte civiles super urbe curas.* Serm. 2, 6, 38. ibiq. Heind. Auct. Eleg. 27. *Aut minus urbis erat custos, et Caesaris hospes? Num tibi non tutas fecit in urbe vias?* Tacit. Ann. 14, 55. v. mox.) Ex his locis patet, et ante Augusti imperium et imperante Augusto res gravissimas Romae Maecenatem perfecisse. Coniurationem adeo Lepidi ab eo oppressam vides, absente Augusto. (Vell. l. l. *M. Lepidus, iuvenis forma, quam mente melior, Lepidi eius, qui Triumvir fuerat reip. constituendae, filius, Iunia, Bruti sorore, natus, interficiendi, simul in urbem revertisset, Caesaris consilium inierat. -- Maec. speculatus est per summam quietem ac dissimulationem praecipitis consilia iuvenis, et mira celeritate, nullaque cum perturbatione aut rerum aut hominum oppresso Lepido, immane novi ac resurrecturi belli civilis restinxit initium. Et ille quidem male consultorum poenas exsolvit.* cf. Senec. de Brevit. Vit. 5. de Clement. 1, 9.). Quum Octavianus Romam redux se rempublicam restituere velle simularet, dissuasit inprimis Maecenas; prudentissimo prorsus consilio, quod ulterius exponere non huius est loci. (v. Sueton. Aug. vit. 28. Senec. de Brev. vit. 5. Donati vit. Virgil. XIX, 78. Dion. 52, 1. 14 sqq.; de oratione a Maecenate habita v. infra.). Suum etiam commodum in ea re spectasse Maecena-

tem fuerunt, qui crederent; nec frustra fortasse. (v. *Evremond*, *Oeuvres Mél.* T. 1. p. 194. *St. Réal*, *Fragm. sur Auguste. Blackwell*, V. 3. p. 248 sq. v. etiam infra.) Orbe vero per Augustum pacato, ad otium se contulit imperatoris amicus; suadente fortasse praecipue Horatio, saepenumero fautorem suum ad otium revocante. (v. Carm. 3, 2, 11. 3, 29, 10. Epod. 1, 11. 26. 8, 16-25. Add. Senec. apud Tacit. An. 14, 55. *Augustus M. Agrippae Mitylenense secretum, C. Maecenati urbe in ipsa velut peregrinum otium permisit: quorum alter bellorum socius, alter Romae pluribus laboribus iactatus, ampla quidem, sed pro ingentibus meritis praemia acceperant.* Et Nero apud eund. c. 56. *Augustus Agrippae et Maecenati usurpare otium post labores concessit, sed in ea ipsa aetate, cuius auctoritas tueretur, quidquid illud et qualecunque tribuisset. Attamen neutrum datis a se praemiis exuit. Bello et periculis meruerant.*) Molle fuit istud quidem otium, in summa scilicet rerum omnium affluentia; (v. post.) sed non plane a negotiis publicis abhorrens; et ita omnino se gessit, ut homines facile ferrent. (v. infra). Est ubi apud Augustum Maecenatis auctorita ihil valeret; quod factum est in coniuratione Murenae. (Dio 54, 3. Οὐδὲ ἐπήρκεσαν τῷ Μουρήνᾳ οὔτε ὁ Προκούλιος ἀδελφὸς ὤν, οὔτε ὁ Μαικήνας τῇ ἀδελφῇ (Terentiae) αὐτοῦ συνοικῶν, καίπερ ἐς τὰ πρῶτα ὑπὸ τοῦ Αὐγούστου τιμώμενοι.) Sub vitae finem etiam infenso erga eum animo dicitur fuisse Augustus; (Tac. An. 3, 30. *Sallustius Crispus incolumi Maecenate proximus, mox praecipuus, cui secreta imperatorum inniterentur, et interficiendi Postumi Agrippae conscius, aetate provecta speciem magis in amicitia principis, quam vim tenuit; idque et Maecenati acciderat: fato potentiae raro sempiternae: an*

satias capit, aut illos, cum omnia tribuerunt, aut hos, cum iam nihil reliquum est, quod cupiant.) quod propter *Terentiam*, Maecenatis, uxorem accidisse dicunt; (Dio 54, 19. *Καί τινες καὶ διὰ τὴν Τερεντίαν τὴν τοῦ Μαικήνου γυναῖκα ἀποδημῆσαι αὐτὸν ὑπετόπησαν· ἵν', ἐπειδὴ πολλὰ περὶ αὐτῶν ἐν τῇ Ῥώμῃ ἐλογοποιεῖτο, ἄνευ θροῦ τινος ἐν τῇ ἀλλοδημίᾳ αὐτῇ συνῇ. Οὕτω γὰρ οὖν πάνυ αὐτῆς ἤρα κ. τ. λ.* Paulo post: *τῷ Μαικήνᾳ διὰ τὴν γυναῖκα οὐκέθ' ὁμοίως ἔχαιρε.* 55, 7. *καίπερ ἐπὶ τῇ γυναικὶ δυσκολαίνων.*) quae quidem mulier moribus ambiguis et morosis magnopere maritum propter Augusti amorem neglexisse atque vexasse videtur. (Senec. de Provid. c. 3. *Maecenati amoribus anxio, et morosae uxoris quotidiana repudia deflenti.* Epist. 114. *Qui uxorem millies duxit, quum unam habuerit.*) Quo eam tempore duxerit, non constat; (cf. de femina *Blackwell.* p. 253. Suet. Aug. 69. Meibom. p. 95 sq. 169.) Ceterum amicitia restituta videtur, ita ut Augustus ad obitum usque amicum magni faceret; (Suet. vit. Horat. ubi exstant epistolae Maecenatis et Augusti ad Horatium spectantes. Dio 55, 7. *Τοῦ δὲ δὴ Μαικήνου τελευτήσαντος, ἤλγησεν (ὁ Καῖσαρ). Blackwell.* p. 453.) qui obitus incidit in ann. u. c. 746. ant. Chr. 8. Imperii Augusti 23. Ol. CXCIII, 1. (v. Suet. l. l. in fine. Dion. 55, 7. Meibom. p. 183. *Senem* dicit Auctor Eleg. v. 2. 136. cf. Simson. Chronic. ad hunc ann.) post Horatium fortasse, quem Maecenas versibus luget (v. infra). Horatius testamentum, quo Maecenatem heredem instituit, eo etiam vivente scribere potuit. (V. tamen Masson. Vit. Horat. p. 368 sqq.) Maecenas heredem reliquit Augustum. Dio 55, 7. *Καὶ κληρονόμον αὐτὸν κατέλιπε, καὶ ἐπ' αὐτῷ πλὴν ἐλαχίστων ἐποιήσατο, ἄν τέ τινι τῶν φίλων αὐτοῦ δοῦναί τι ἐθελήσῃ, ἄν τε καὶ μή.*

§. 2. Maecenatis mores.

De hominibus, quos ipse neque ex iis, quae dixerunt atque fecerunt, neque ex aliorum ore atque scriptis plane cognitos habes, recte omnino iudicare difficillimum esse non infitias ibis. Hoc inprimis in viris, in magno fortunae fastigio positis fit; quibus vel iusto plures sunt amici, vel potius tales homines, qui amicorum nomen usurpant atque profitentur, vel adeo etiam inimici, in omnibus rebus vel invidiae causa magnos homines incusantes. Hinc igitur etiam factum est, ut de Maecenatis moribus atque indole et qui olim vixerunt ac scripserunt et qui recentioribus temporibus exposuerunt, alii aliter sentirent. Iam equidem veterum scriptorum locos, huc pertinentes, deinceps apponendos esse censui, ut inde qui fuerint Maecenatis mores fere habeas perspectum. Plane haec quidem res in aprico nunquam erit, nisi forte omnibus, quae cum poëtae, tum reliqui, a Seneca si discesseris, protulerunt, coecam fidem habere volueris, quo sane modo non sinistram de homine sententiam feres. — Ut igitur de singulis virtutibus primum dicam, eas nihil pensi habeo, quas ipse Maecenas commendat in oratione apud Dionem, quam supra iam memoravi; quippe virtutes facile commendare poterat, quibus ipse carebat. Laudo in primis liberalitatem omnibus notam (v. infr.); modestiam, (Auct. Eleg. v. 31. *Maius erat potuisse tamen, nec velle triumphos, Maior res, magnis abstinuisse, fuit.* Hor. Serm. 1. 6, init. et Acron. ad v. 98. ap. Heindorf. Tac. 3, 30. „Atque ille (Crispus Sallust.) quamquam promto ad capessendos honores aditu, Maecenatem aemulatus, sine dignitate senatoria multos tri-

umphalium consulariumque potentia anteiit." Vellei. Pat. l. l. „Maec. non minus Agrippa Caesari carus, sed minus honoratus: quippe vixit angusti clavi paene contentus; nec minora consequi potuit, sed non tam concupivit." Propert. 3, 9, 23 sqq. *Cum tibi Romano dominas in honori securis Et liceat medio ponere iura foro, Vel tibi Medorum pugnacis ire per astus, Atque onerare tuam fixa per arma domum, Et tibi ad effectum vires det Caesar, et omni Tempore tàm faciles insinuentur opus, Parcis, et in tenuis humilem te collígis umbras; Velorum plenos subtrahis ipse sínus.* Dio 55, 7. Πλεῖστόν τε παρ' αὐτῷ (Αὐγούστῳ) δυνηθεὶς, ὥστε πολλοῖς καὶ τιμὰς καὶ ἀρχὰς δοῦναι, οὐκ ἐξεφρόνησεν, ἀλλὰ τῷ τῶν ἱππέων τέλει κατεβίω.) humanitatem et mansuetudinem; (Auct. Eleg. v. 15. 16. *Omnia cum posses, tanto tam carus amico, Te sensit nemo posse nocere tamen.* Senec. Epist. 114. „Maxima laus illi tribuitur mansuetudinis: pepercit gladio, sanguine abstinuit; nec ulla alia re, quid posset, quam licentia ostendit.)" Praeterea animo fuit grato et fide erga amicos. De amicitia et meritis eius in Augustum iam vidimus, et infra sermo erit. (Propert. 2, 1, 35. 36. 3, 9, 34. „Caesaris et famae vestigia iuncta tenebis; Maecenatis erunt vera tropaea fides." Auct. Eleg. I. 39. 40. „Comes impiger idem, Miles et Augusti fortis, et usque pius." II, 24 sqq. „Unus Maec. teque ego propter eram. Arbiter ipse fui: volui quod, contigit esse: Pectus eram vere pectoris tui; etc.) Amicitiam, quam dedit plurimis suae aetatis egregii animi hominibus, nemo ignorat; sufficiat hoc loco nominare Horatium, Virgilium, Propertium, ut alios taceam. (Propert. 2, 1, 73. 74. *Quandocunque igitur vitam mea fata reposcent, et breve in exiguo marmore nomen ero, Maecenas nostrae spes invidiosa iuventae, Et vitae*

et morti gloria iusta meae.) *) Ad hoc liber in dicendo et consulendo; quam libertatem facile tulit Augustus, ita ut nescias, utrum magis mireris, imperatorem, qui ferret dictum huiusmodi: *Surge tandem carnifex*, (Dio 55, 7. Πολλὰ μὲν γὰρ καὶ ἄλλα ἀπ' αὐτοῦ (Μαικήνου) ἀπώνητο, (Αὔγουστος) μάλιστα δὲ ὁσάκις ἀκρατοτέρῳ τῷ θυμῷ ἐχρῆτο. Τῆς τε γὰρ ὀργῆς αὐτὸν ἀεὶ παρέλυε, καὶ ἐς τὸ ἠπιώτερον μεθίστη. Τεκμήριον δέ· δικάζοντί ποτε αὐτῷ προστὰς, καὶ ἰδὼν, ὅτι πολλοὺς θανατώσειν μέλλοι, ἐπεχείρησε μὲν διώσασθαι τοὺς περιεστηκότας, καὶ ἐγγύς οἱ προσελθεῖν· μὴ δυνηθεὶς δὲ, ἔγραψεν ἐς γραμματεῖον· „Ἀνάστηθι ἤδη ποτὲ, δήμιε.“ καὶ αὐτὸ ὡς καὶ ἕτερόν τι ἔχον ἐς τὸν κόλπον αὐτοῦ ἔρριψεν· ὥστ' ἐκεῖνον μήτ' ἀποκτεῖναί τινα, καὶ εὐθὺς ἐξαναστῆναι. — Μέγιστον δ' οὖν καὶ ἐκεῖνο τῆς τοῦ Μαικήνου ἀρετῆς δεῖγμα ἦν, ὅτι τῷ τε Αὐγούστῳ, καί τοι πρὸς τὰς ὁρμὰς αὐτοῦ ἀνθιστάμενος, ᾠκείωτο, καὶ τοῖς ἄλλοις πᾶσιν ἠρέσκετο.) an amicum, qui tale quid proferre auderet. Mortem adeo Maecenatis aegre vel propterea tulit. (Senec. de Benef. 6, 32. Dio, l. l. Τούτων δὲ οὖν ἕνεκα

---

*) Maecenatis amici dicuntur fuisse hi: Varius, Domitius Marsus, Arius philosophus, C. Melissus, Maecenatis libertus, Fundanius, Fuscus Aristius, Plotius Tucca, C. Valgius, Asinius Pollio, Viscus uterque, Pedius Poplicola, Messala Corvinus, C. Furnius, Heliodorus, Servius, Bibulus uterque. Eorum mentio fit in Horat. Serm. 1, 6, 55. Martial. 12, 4, 1. 8, 56, fin. 7, 28, fin. Aelian. V. H. 12, 25. (Fabric. Bibl. Graec. V. 3. p. 540. ed. Harl.) Suet. de Illustr. Gramm. c. 21. Plin. H. N. 28, 17. (Fabric. l. l. V. 1. p. 649. 2. p. 660. Ciaccon. Biblioth. V. 1. p. 482. ed. Camusat.) Horat. Serm. 1, 10, 42. 81 sqq. 1, 5, 2 sqq.

ἰσχυρῶς αὐτὸν ὁ Αὔγουστος ἐπόθησε.). Hinc etiam factum videtur, ut et proceres aulae et populus Romanus hominem, tam ingenuum atque liberum, tantopere diligerent eique faverent. (Dio l. l. Horat. Carm. 1, 20, 7. 2, 17, 25 sqq.) Porro taciturnitatem ipse Augustus deprehendit in amico. (Sueton. August. c. 66. *Reliqui (amici) potentia atque opibus ad finem vitae sui cuiusque ordinis principes floruerunt: quamquam et offensis intervenientibus. Desideravit enim nonnunquam, ne de pluribus referam, et M. Agrippae patientiam, et Maecenatis taciturnitatem: quum ille ex levi frigoris suspicione, et quod Marcellus sibi anteferretur, Mitylenas se, relictis omnibus, contulisset, hic secretum, de comperta Murenae coniuratione, uxori Terentiae prodidisset.* cf. Aurel. Victor. Epit. c. 1, 17. 18. *In amicos fidus exstitit. Quorum praecipui erant ob taciturnitatem Maecenas, ob patientiam laboris modestiamque Agrippa.* Horat. Serm. 1, 6, 60. *Respondes, ut tuus est mos, Pauca.*). Candidum appellat Horatius, (Epod. 14, 5.) optimum adeo (Serm. 1, 5, 27.). Animo fuit forti et virili; vir, ut Velleii verbis utar, ubi res vigiliam exigeret, sane exsomnis, providens atque agendi sciens. Inter virtutes sive bonas artes hoc etiam referas licet, quod iocosus fuit. (Horat. Epod. 3, 20.) Prudentiam non laudibus efferre non potes; eam maxime, quae conspicitur in amicis seligendis, adsciscendis et conservandis. (Horat. Serm. 1, 6, 60 sqq. 1, 9, 43 sqq.). — Contra sunt loci, qui in Maecenate fuisse vitia quaedam ostendunt. Mollem inprimis animum vituperant Velleius et Seneca, aliique; ille quidem: „*Simul*, ait, *aliquid ex negotio remitti posset, otio ac mollitiis paene ultra feminam fluens*;“ hic: *Modo*, inquit, *Licinium divitiis, Apicium coenis, Maecenatem de-*

liciis provocant. (Epist. 120.). Et : *Feliciorem (Regulo) ergo tu Maecenatem putas, cui amoribus anxio, et morosae uxoris quotidiana repudia deflenti, somnus per symphoniarum cantum, ex longinguo lene resonantium, quaeritur? Mero se licet sopiat, et aquarum fragoribus avocet, et mille voluptatibus mentem anxiam fallat: tam vigilabit in pluma, quam ille in cruce. Sed illi solatium est, pro honesto dura tolerare, et ad causam a patientia respicit: hunc voluptatibus marcidum, et felicitate nimia laborantem, magis his quae patitur vexat causa patiendi. Non usque eo in possessionem generis humani vitia venerunt, ut dubium sit, an electione fati data, plures Reguli nasci, quam Maecenates velint. Aut si quis fuerit, qui audeat dicere, Maecenatem se quam Regulum nasci maluisse: idem iste, taceat licet, nasci se Terentiam maluit.* (De Provid. c. 3. Alios locos v. infr.) *Supinum* *) dicit Iuvenalis, et *tenerum.* (Iuven. Sat. 12, 39. *Vestem, Purpuream teneris quoque Maecenatibus aptam.* Add. Martial. Epigr. 10, 73.: *Togae, Qua non Fabricius, sed vellet Apicius uti, Vellet Maecenas, Caesarianus eques.*) Hinc ebriositatem ei opprobrant. Atque apud Petronium (c. 81.) Trimalchio, homo ebriosus, *Maecenatianum* se nuncupat **). Horatius etiam eum optima vina in deliciis habuisse innuit. (Horat. Carm. 1, 20. Gundlingiana, s. *Sammlung deutscher Schriften* ed. Stollen p. 489 sqq. ubi le-

---

*) Iuven. Sat. 1, 66. Mollem et delicatum, s. otiosum explicant; v. Burm. ad Quintil. 10, 2, 17. Alii: tardum et negligentem, qui securus quasi tergo iacet.

**) V. tamen intpp. Petron. p. 463. ed. Burm. quiquidem V. D. Trimalchionem *servum* olim Maecenatis fuisse ponere malebat, quam imitatorem.

gitur commentatio: *Ob Mäcenas ein Trunkenbold gewesen?*) Adulterium fecisse dicitur. (Plutarch. 'Ερωτικ. c. 16. V. 4. p. 488. ed. Stereot. Πολλοὶ γὰρ ἀφροδισίων ἑτέροις ἐκοινώνησαν, οὐ μόνον ἑταίραις, ἀλλὰ καὶ γαμετὰς προαγωγεύοντες· ὥσπερ καὶ ὁ Ῥωμαῖος ἐκεῖνος, Κάλβας, εἱστία Μαικήναν, ὡς ἔοικεν, εἶτα ὁρῶν διαπληκτιζόμενον ἀπὸ νευμάτων πρὸς τὸ γύναιον, ἀπέκλινεν ἡσυχῇ κεφαλὴν, ὡς δὴ καθεύδων· ἐν τούτῳ δὲ τῶν οἰκετῶν τινος προσρυέντος ἔξωθεν τῇ τραπέζῃ, καὶ τὸν οἶνον ὑφαιρουμένου, διαβλέψας· Κακόδαιμον, εἶπεν, οὐκ οἶσθα, ὅτι μόνῳ Μαικήνᾳ καθεύδω; (cf. Cicer. Epist. ad Div. 7, 24. ibiq. Wieland Vol. 5. p. 538.) Dio tamen 54, 30: κακῶς τέ ποτε τοῦ 'Απουληΐου καὶ τοῦ Μαικήνου ἐν δικαστηρίῳ τινὶ μοιχείας, οὐχ ὅτι τι καὶ αὐτοὶ ὑβρίκεσαν, ἀλλ' ὅτι τῷ κρινομένῳ σπουδῇ συνῄροντο· ἀκουόντων, ἦλθέ τε (ὁ Αὔγουστος) ἐς τὸ δικαστήριον κ. τ. λ.) Cum Iulia Augusti eum rem habuisse suspicati sunt. (Meibom. p. 130. 140.) Bathylli amore captus fertur. (Dio 54, 17. fin. Ὁ Πυλάδης ἐπιτιμώμενος ὑπ' Αὐγούστου, ἐπεὶ Βαθύλλῳ ὁμοτέχνῳ τέ οἱ ὄντι, καὶ τῷ Μαικήνᾳ προσήκοντι, διεστασίαζεν, εἰπεῖν λέγεται κ. τ. λ. Tacit. Ann. 1, 54. *Ludos Augustales tunc primum coeptos turbavit discordia, ex certamine histrionum. Indulserat ei ludicro Augustus, dum Maecenati obtemperat effuso in amorem Bathylli.* cf. Lips. ad h. l.) Incessum adeo, habitum cultumque acerbe vituperant. (Senec. Epist. 114. *Quomodo Maecenas vixerit, notius est, quam ut narrari nunc debeat: quomodo ambulaverit, quam delicatus fuerit, quam cupierit videri, quam vitia sua latere noluerit.* Idem De Provid. 3. Martial. Epigr. 10, 73. quem locum antea laudavi. Adde quoque Heindorf. ad Horat. Serm. 1, 2, 25.) Quid quod unionum, gemmarumque et unguen-

torum nimio studio eum laborasse confirmant ex Inscriptione quadam. (Meibom. p. 125. cf. Horat. Carm. 3, 29, 4. ibiq. Torrent. Et Auct. Eleg. v. 19 sqq. *Vincit vulgares, vincit Beryllus arenas. — Quod discinctus eras, animo quoque, carpitur unum, Diluitur nimia simplicitate tua. — Invide, quid tandem tunicae nocuere solutae? Aut tibi ventosi quid nocuere sinus?*) Vel convivarum circa se saepiusnumero coetum mensae parasiticae nomine insigniverunt. (Suet. vit. Hor. cf. Horat. Serm. 2, 8.). Iam vero quamquam ista omnia quae dixi vitia Maecenati non fuisse non certo dixerim, alia tamen vel incerta sunt, alia facile excusanda, quippe quae per se in magno homine omnium oculis exposito atque maxime conspicuo tanti non sunt, ut eum despicias. Accedunt mores aetatis illius corruptissimi; ubi contagione quadam optimus quisque vitiis attingitur, quae posteri vel invidia commoti arripiunt, ut habeant, quod in magnis hominibus vituperent. Quare Seneca, ut de hoc inprimis dicam, tantopere exacerbatus in Maecenatem fuerit, ut domestica adeo mala ei vitio verteret, causae multae excogitari possunt; quas alii alias finxerunt, ut: Senecam, qui vitia obtegere et occultare volebat, sui excusandi causa Maecenatem incusasse; (Dini p. 86 sq.) illum Stoicum Maecenatem Epicurum pro vili habuisse; at de Epicuro saepe cum laude loquitur Seneca. Alii Maecenatem philosophos, e quorum genere fuerit Seneca, abigi Roma iussisse contendunt, quod ex eius oratione apud Dionem comprobant; hinc factum esse, ut Seneca Maecenatem in odio haberet; quod sane ridiculum foret. (V. *Dini Difesa* etc. p. 15 sq.) Postremo sunt qui, sive Petronium, sive alium, sive ipsum Neronem bene fortasse de Maecenate sensisse atque locutum esse, suspicati fuerint; quod altius

in Senecae pectus descenderit. (Benneman. p. 111 sq.) Divitiarum (propter quas fort. Horat. beatum dicit; Epod. 9, 4.) et gloriae causa philosophum equiti Romano fortasse maledixisse ponit *Dini.* (l. l. p. 1.) Alii alia protulerunt ad incusandum vel excusandum Senecam; (cf. Meiners. *Geschichte des Verfalls der Sitten* p. 300 sqq.) cuius mores profecto ambigui sunt; ita ut, quae iste contra Maecenatem ex animo effudit, vel probabilitatis specie carere videantur. Loci sane, quibus ex Maecenatis scriptis utitur Seneca, nihil fere probant, nisi molle quoddam ingenium; et, ut sunt excerpti ex tota oratione, ita iis uti nos non decet, ut quodcunque velimus, inde arguamus. (Dini p. 11 sq.) Quem in Terentiam uxorem habuit amorem, ne vituperes, immo laudes oportet. Vides maritum saepe ab ea commotum, ita ut dissidia et repudia orirentur, sed mox lenitum, eique ignoscentem. Vides quoque hominem, morbis affectum, (Plin. H. N. 7, 52, (53.) fin.: *Quibusdam perpetua febris est, sicut C. Maecenati. Eidem, triennio supremo, nullo horae momento contigit somnus.* cf. Senec. de Provid. l. l.) cui libenter vitam molliculam condones. Ad hoc, qui tot negotiis et iis, quae ad rempublicam spectant, et iis, quae ad literas pertinent, obrutus erat, quidni interdum otio suo indulgeret? Neque adeo in tot negotiis otio nimio se dedere ei licuisse suspicari licet. (*Dini* p. 101.) Neque Horatium, Virgilium, alios, bonos, probos homines, tanti facturos tamque magnifice celebraturos fuisse credo hominem, qualem nobis ostendit Seneca. Horatium vero videmus celebrare et publicare luxuriam amici (Epod. 3. 14.) Unde haud inepte, credo, suspicio oritur, Maecenatem non ultro, et quod ipsi admodum placuerit, molliter se gessisse, sed ut apud populum principi, amico suo, gratiam atque favorem

pareret, ut populus Romanus pristinae libertatis immemor servitutem, quam subiret, non adeo sentiret, immo libenter ferret. (*Blackwell* l. l. p. 466. et II. 348 sqq.) Quae animi voluntas atque omnino Maecenatis mores ita erant comparati, ut Augusto non placere non possent. (v. Wieland. l. l.) Inprimis ingenium eius admiramur et prudentiam, qui ita se gessit, ut Augustus semper eum diligeret, summis rebus praeficeret, omniaque in eum bona conferret. (Tiber. ap. Dion. 56, 38. Τοὺς ξυνεξετασθέντας *οἱ πολλαῖς καὶ μεγάλαις δωρεαῖς τιμήσας, οὔθ' ὑπερήφανόν τι πράττειν, οὔθ' ὑβρίζειν εἴασεν. ἀλλ' ἴστε γὰρ ἀκριβῶς καὶ ἐν τούτῳ τούς τε ἄλλους, καὶ τὸν* Μαι*κήναν, καὶ τὸν* Ἀ*γρίππαν.* Wieland. p. 6 sqq.) Animus videlicet ei erat tranquillus, ambitione nulla vexatus; hinc factum est, ut equestri loco semper contentus altiora non peteret. (V. quos supra laudavi.) Animus etiam hilaris, talis qui ab aliis illudi non dedignaretur, in parvis rebus singularis, in magnis spectatus et bonus; quomodo aliis hominibus in commodum suum atque Augusti uteretur, haud ignarus. Ingenii acumen et voluptatum amor eum aliis gratum acceptumque reddebat. Est tamen ubi vir bonus non adeo bonum sed utile spectaret; hinc fortasse Augusto auctor fuit, ut imperium retineret; hinc etiam. accedente quoque otii amore, honores recusavit; et prudenter id quidem fecisse videtur. Quid enim ei opus erat magnis honoribus, qui, quaecunque cupere atque desiderare vellet, habebat? In modestia summa erat ei securitas. Qui nullo munere fungebatur, is odiosa a se removere potuit, eaque tantum facere, quae omnibus grata essent. Atque Augusto prorsus id convenisse, ut Maecenas privatus semper esset, facile intelliges. (Wieland. p. 10 sq.).

Caput III.

De Maecenatis domo, hortis, villis, aliisque.

In hoc capite omnia, quae praeter ea, de quibus adhuc sermo erat, et praeter operum fragmenta ad Maecenatem spectant, congesta complectar. Ut a *domo*, quam habitasse dicitur, initium faciam, eam magnificam fuisse ultro patet. In Esquiliis sita erat, altitudineque inprimis insignis, ita ut *Turris Maecenatiana* vocaretur. (Horat. Carm. 3, 29, 9.: *fastidiosam desere copiam et Molem propinquam nubibus arduis*. Epod. 9, 3.: *sub alta domo*. Suet. vit. Neron. c. 38. *Hoc incendium e turri Maecenatiana prospectans* (*Nero*), — ἅλωσιν *Ilii in illo suo scenico habitu decantavit*. Senec. Epist. 114.) Imagine propositam videas licet in: *Allgem. Welthistorie* V. 12. ad pag. 143. et *Lauri* Splendore Antiq. Urbis V. 2. fol. 104. Eam traditur Augustus frequentasse quoties aegrotaret. (Suet. 72. *Aeger in domo Maecenatis cubabat*) Tibure quoque habuisse palatium quod dicunt fertur. (v. Kircher. Descript. Lat. 3, 2, 4.) Ibi nimirum villam quoque habuit; quam nuper depinxit Wilson Anglus. (Add. Kirch. l. l.) Clari etiam sunt *Horti Maecenatiani*. (Tacit. An. 15, 39. Sueton. Tiber. c. 15. Sext. Ruf. de Reg. Urb. Horat. Serm. 1, 8, 7 ibiq. Schol. Cruq. ap. Heindorf. Auct. Eleg. 35. Gruter. Inscriptt. p. 878, 6. 945, 10.) — Hoc loco mentionem quoque faciam *Ranae* Maecenatis, quam sigillo insculptam habebat. (Plin. Hist. Nat. 37, 4. (V. 5. p. 393. Bip.): Maecenatis rana, per collatio-

nem pecuniarum in magno terrore erat.) Quare ranam insculpendam curaverit Maecenas, alii aliam causam excogitaverunt. Alii enim in taciturnitatis signum eum rana usum dicunt; alii, ut potentiam, quam terra marique habuerit, indicaret. (v. *Richer*, et *Blackwell* V. 3. p. 134 sq. Kirchmann. de Annul. c. 5. p. 40 sq. et 13. p. 108.). Contra probabilius V. D. (Phil. Bonarota) in Explicationib. ad Dempsteri monumenta Etrusca §. 38. fin.: In pluribus nummis Etruscis occurrit *rana*, insigne fortasse urbis maritimae, vel ad lacum positae; unde forte Maecenas, qui originem ex ea provincia ducebat, ranam in sigillo sculptam gestabat. — Ipsius Maecenatis effigiem v. in: *Bibliotheq. Universelle historiq. et Biograph.* ad nomen *Mecene*; apud Meibom. p. 40. et *Blackwell*. II. ad p. 349. Postremo de *genere scribendi*, quod invenisse dicitur Maecenas, hoc loco dicam, ut deinceps unice de eius scriptis et meritis, quae de literis habuit, disserere liceat. Nimirum, illum scribendi genere usum dicunt, quo cum Augusto Epistolarum commercium faceret; quod quomodo comparatum fuerit, minime constat. Fortasse notas, a Tirone, Ciceronis liberto, inventas, perfectiores reddidit. In aliorum usum eas notas Acilius s. Aquila, libertus Maecenatis, publicavisse traditur; fortasse ipse invenit, quod patrono tribuebatur; domini servorum sibi vindicant studia. (Dio 55, 7. fin.: Πρῶτος σημεῖά τινα γραμμάτων πρὸς τάχος ἐξεῦρε, καὶ αὐτὰ διὰ Ἀκύλου ἀπελευθέρου συχνοὺς ἐξεδίδαξε.) Tribuuntur etiam Maecenati calidae natationes, (Dio l. l. Πρωτός τε κολυμβήθραν θερμοῦ ὕδατος ἐν τῇ πόλει κατεσκεύασε.) et dapes exquisitiores. (Plin. H. N. 8, 68, 43. fin. *Pullos earum* (mularum) *epulari Maecenas instituit, multum eo tempore praelatos onagris; post eum interiit auctoritas saporis.*) Vale-

tudinis fortasse adiuvandae causa in talibus rebus operam posuit. cf. Heindorf. Introduct. in Horat. Serm. 2, 4.

Caput IV.

De Maecenatis scriptis, additis eorum fragmentis.

Ut primum in universum disputem, quid sentiendum sit de iis, quae literis mandavit Maecenas, hoc nemo ignorat, ea non tanti fuisse, ut inter primos aetatis suae scriptores ei locum assignare queas. Bono adeo disciplinarum fato periisse cuncta Maecenatis, quippe qui arguto, ut aiunt, et discincto stylo omnia corruperit, dicit Camusat. l. l. p. 941. Augusto iam novimus ludibrio fuisse cincinnos μυροβρεχεῖς. (Suet. Vita Augusti c. 86. „Cacozelos et antiquarios, ut diverso genere vitiosos, pari fastidio sprevit (Augustus). Exagitabatque nonnunquam inprimis *Maecenatem* suum, cuius μυροβρεχεῖς, ut ait, *cincinnos* usquequaque persequitur, et imitando per iocum irridet." Macrob. Saturnal. lib. II. c. 4. „Idem Augustus, quia *Maecenatem* suum noverat esse stylo remisso, molli et dissoluto, talem se in epistolis, quas ad eum scribebat, saepius exhibebat. Et contra castigationem loquendi, quam alias ille scribendo servabat, in epistola ad *Maecenatem* familiari plura in iocos effusa subtexuit: Vale mel gentium Veiorum et Meduliae, metuelle (melcule), ebur ex Hetruria, lacer Arretinum, adamas supernas, Tiberinum mar-

garitum, Cilniorum smaragde, ïaspi figulorum, berylle Porsenae, carbunculum habeas, *ἵνα συντέμω πάντα μάλαγμα* (*ἵνα συντείνω πάντα μαλάγματα*) moecharum.“ (Varie hoc fragmentum emacularunt Crinitus de Honest. Disc. 24, 12. Bosius ad Cicer. ad Att. 8, 15. p. 104. Casaub. ad Sueton. Gyrald. Dial. Poetar. Pontanus ad Macr. Turneb. Advers. 18, 2. alii.) Tacit. sive incertus Auctor Dialogi de causis corr. Eloq. c. 26. „Ceterum si omisso optimo illo et perfectissimo genere eloquentiae eligenda sit forma dicendi, malim hercule C. Gracchi impetum, aut L. Crassi maturitatem, quam *calamistros Maecenatis*, aut tinnitus Gallionis.“) Et plane scribendi genus irrisit Seneca. (Ep. 114. „Commoti nimis (hominis) incitata (oratio est,) delicati tenera et fluxa. Quod vides istos sequi, qui aut vellunt barbam, aut intervellunt: qui labra pressius tondent et abradunt, servata et submissa cetera parte: qui lacernas coloris improbi sumunt, qui perlucentem togam: qui nolunt facere quidquam, quod hominum oculis transire liceat. Irritant illos, et in se advertunt: volunt vel reprehendi, dum conspici. Talis est oratio Maecenatis, omniumque aliorum, qui non casu errant, sed scientes volentesque.“ Plures locos v. infra.) Scilicet mollitiem, quam in cultu victuque, incessu ceterisque rebus affectabat, eam in carmina quoque et alia scripta admisit. Solet enim hominum vita in oratione eorum fere conspici, quod pluribus pulchre explanavit Seneca l. l. Hinc igitur, ut certe ex fragmentis plurimis intelligimus, oratio fere est mollis, dissoluta, lasciviens, nimis comta et ornata, neque tamen satis correcta nec tersa; verba nova audacter facta, comparationes inauditae, verborum constructiones et transpositiones inusitatae, artificiosa quaedam brevitas et sententiarum gravitas, affectata

negligentia. (Meiners, *Geschichte des Verfalls der Sitten in Rom* p. 148. 299 sq. *Blackwell.* V. 3. p. 457 sq.) Aequales quoque poëticam facultatem Maecenatis parum pensi habuisse vel inde patet, quod fere de ea siluerunt. Quod fortasse propter modestiam hominis, sive ceterarum laudum copia et ubertate fecerunt. Propertius tamen puram laudat orationem; et ipsius Senecae, ut verbis utar Wolfii, (l. supra l.) tam honorifica sunt de Maecenate iudicia, ut iisdem quivis alius eorum, qui hodie noti sunt poëtae, ad laudem contentus esse deberet; Ovidius v. c. aut Lucanus. (Locos v. infra) Vitia quidem eius non dissimulat idem Seneca, inter primos Latinae orationis corruptores numerans eum, sed simul eximiam scriptoris indolem extollit, ac diserte eidem *magnum*, *grande*, *virile ingenium* tribuit.

Maecenatis quae supersunt.

I. Carmina.

Fragmenta quae primo loco apposui *carminibus* adnumerari posse credo. Laudantur *carmina* expressis verbis a Servio et *liber decimus* a Charisio.

Servius Honoratus ad Virgilii Georgica, lib. II. v. 42.

„Constat *Maecenatem* fuisse literarum peritum, et plura composuisse carmina. Nam etiam Augusti Caesaris gesta descripsit, quod testatur Horatius (Carm. 2, 12, 9 sqq.) dicens: *Tuque pedestribus dices historiis proelia Caesaris, Maecenas, melius, ductaque per vias Regum colla minantium.*

1.

Charisius Institutt. Grammatt. lib. 1.

„*Catinus* masculino genere dicitur; ut *Maecenas* in decimo:

Iugeribus, ait, *fumans calido cum farre catinus.*

2.

Seneca, Epistola 101.

„In spe viventibus proximum quodque tempus elabitur: subitque aviditas, et miserrimum atque miserrima omnia efficiens, metus mortis. Inde illud *Maecenatis* turpissimum votum: quo et debilitatem non recusat, et deformitatem, et novissime acutam crucem, dummodo inter haec mala spiritus prorogetur:

„Debilem facito manu,
„Debilem pede, coxa;
„Tuber adstrue gibberum,
„Lubricos quate dentes.
„Vita dum superest, bene est.
„Hanc mihi, vel acuta
„Si sedeam cruce, sustine."

Quod miserrimum erat, si incidisset, optatur; et tamquam vita petitur supplicii mora. Contemtissimum putarem, si vivere vellet usque ad crucem. Tu vero, inquit, me debilites licet, dum spiritus in corpore fracto et inutili maneat: depraves licet, dum monstroso et distorto temporis aliquid accedat: suffigas licet, et acutam sessuro crucem subdas: est tanti, vulnus suum premere, et patibulo pendere destrictum, dum differat id quod est in malis optimum, supplicii finem. Est tanti, habere animam, ut agam. Quid huic optes, nisi deos faciles? Quid sibi vult ista carminis effeminati turpitudo? Quid timoris dementissimi pactio? Quid tam foeda vitae mendicatio? Huic putas unquam recitasse Virgilium,

Usque adeone mori miserum est?

Optat ultima malorum: et quae pati gravissimum est,

extendi ac sustineri cupit. Qua mercede? Scilicet vitae longioris. Quid autem huius vivere est? diu mori. Invenitur aliquis, qui malit inter supplicia tabescere, et perire membratim, et toties per stillicidia amittere animam, quam semel exhalare? Invenitur, qui velit adactus ad illud infelix lignum, iam debilis, iam pravus, et in foedum scapularum ac pectoris tuber elisus, cui multae moriendi causae etiam citra crucem fuerant trahere animam tot tormenta natracturam?" Iustam Maecenatis defensionem a natura poëseos lyricae peti posse, recte ad h. l. annotavit Ruhkopf. p. 273. Ceterum hos Maecenatis versus Scaliger. in Epist. XXXIII. ad Pithoeum Ithyphallicos esse et sic constituendos censet:

Debilem — — — — — coxa
Tuber, adstrue — — dentes.
Vita — — — — — acuta
Subdas, — — — cruce. * *.

Versu secundo *coxa* non *costa* scribendum; v. Goesii not. ad Petron. c. 43. p. 197. *Debilis coxa, pede, manu* dicitur qui illis corporis partibus laesus est ac mutilus. v. Burmann. ad Anthol. l. post l. — V. 3. Heins. ad Ovid. Art. Am. II, 119.: Tuberi adstrue gibberem. — V. 6. *Si sedeam cruce, sustine* hab. omnes meliores libri. v. Lips. ad Senec. et Tacit. A. 14, 22. Acidalius in Epist. Critic. Centur. I. p. 334. rescribit:

Hanc mihi: (scil. da vitam) vel acutam
Subde. Sustineo crucem.

Salmas. de Foen. Trapez. p. 765.:

Hanc mihi, vel acuta
Subsidem cruce, sustine. — Nicol. Heinsius:
Haec mihi vel acutae
Subdat, sustineo, cruci. *vel:*
Hanc mihi vel acuta
Subdas, sustineo, cruce. (v. Meibom.) — Oudend.:

Sidens sustineam cruce, i. e. insidens ita ut deprimar, sustinere possim. — Burmannus:

Hanc mihi vel acuta

Si das, sustineo, cruce. i. e. Si vitam modo mihi das, vel in acuta cruce, sustineo. *Sustinere* est perpeti quaevis mala. v. Burman., qui tamen h. l. malebat interpretari: *vitam protrahere*.

3.

Horatii Vita, per Suetonium, ut fertur, conscripta.

„Primo *Maecenati*, deinde Augusto (Horatius) insinuatus, non mediocrem locum in amborum amicitia tenuit. *Maecenas* quantopere eum dilexerit, satis monstratur illo Epigrammate, ubi inquit:

Ni te visceribus meis, Horati,
Plus iam diligo, Vitium sodalem
Mimo tu videas strigosiorem.

Sed multo magis extremis, tali ad Augustum elogio: *Horatii Flacci, ut mei, memor esto.*"

In Anthologia veter. Latinor. Epigramm. et poëmat. lib. II, Ep. CCXXV. hi versus ita leguntur: Ad Horatium. C. Maecenatis Cilnii Equitis Romani.

Ni te visceribus meis, Horati,
Iam plus diligo: tu tuum sodalem
Ninnio videas strigosiorem.

Hoc Epigramma, sicut etiam illud quod sequitur, videtur esse fragmentum lacerum carminis, eiusdem argumenti, ad Horatium absentem scripti. In eo latere aliquid suspicor, quo Flacco scribat, si diutius abesse pergat, et solum relinquat, eius desiderio contabescentem Maecenatem, illum reducem visurum esse sodalem suum Ginno vel Ninnio strigosiorem, id est attenuato corpore instar iumenti defecti aut male curati macilentum. *Strigosus* enim pro-

prium de iumentis aetate confectis, emeritis ac debilitatis esse verbum docet Gronov. ad Sueton. vitam Horat. — Metrum etiam suadet utrumque Epigramma eiusdem esse carminis, quod separatum etiam legitur apud Pithoeum lib. 1. p. 41. et 96. et Scaliger. p. 189. et 212. — Pro *Ninnio* vulgo legebatur: *Nimio*. Ninnium sive Ninnum esse parvum equum, ostendit Lindenbrog., cui accedit Burmann. Nannius lib. III. Miscell. c. 2., relictis membranarum lacunis ita edidit:

Plus iam diligo * Titum sodalem
* Minio videas strigosiorem.

quas divinatione temeraria supplere non ausum se fatetur. Neque etiam ausus fuit Rutgersius, in Venusin. Lectt. c. 30. Vossius de poët. Latin. c. 2. p. 21. *Ninnio* probat, et respexisse putat Maecenatem ad Ninnium poëtam istius temporis, propter macilentiam ridiculum, qui aliis Nimius vel Nunnius Crassus vocatur. Gronovius ad Sueton. vitam Horat. legit: Tu Titii sodalis Ginno me videas strigosiorem. (ubi metrum exigeret: Titî) putatque *Titii sodalis Ginnum* sive equum aut mulum, pro male vivo ac macilento mulo dici, Maecenatemque respexisse ad quemdam ex Titiis sodalibus sacerdotibus vicinum suum, Horatio etiam notum, qui iumento parum curato eius aedes crebro praetervehebatur. Sed haec nimis longe petita videntur Burmanno. *Nimio* vel *Mimo* legitur in editt. mendosis. *Ninnio* pro *hinnulo* dedit Pithoeus. *Hinno me vid. strig.* exhibet Masson in vita Hor. p. 368. *Hinnio*, vel *Ginnio* aut *Ginno me vid. strig.* coniecerat Heinsius. Γίννιον (a γίννος) est brevis mulus aut mannus, sive equus pumilus; v. quos excitavit Burmann.

4.

Anthologia veter. Latinor. Epigramm. et Poëmat. Lib. II. Ep. CCXXIV. V. I. p. 412 sqq. ed. Burmann.

Ad Q. Horatium Flaccum C. Maecenas Cilnius Eques Romanus.

Lugent, o mea vita, te zmaragdus,
Beryllus quoque, Flacce, nec nitentes
Nuper, candida margarita, quaero,
Nec, quos Thynica lima perpolivit
Anellos, nec iaspios lapillos.

Apud Isidorum lib. XIX. 32. Etym. mendosissime exstant hi versus, prolixiore cura digni, tam in editione Vulcanii quam Gothofredi, hoc modo:

Lugente mea vita nec smaragdos
Berillosque mi Flacce, nec nitentes
Per candida margaritas quaero,
Nec cortinalis me perpolibit
Anulus, nec Iaspius capillus;

in quibus numeris, vere innumeris, quum neque sensus ullus, neque pes aut caput constent, mirum, quantum operae posuerint viri eruditi in perpoliendis tam paucis versibus, tanta mendorum colluvie obsitis. In antiquissimo Isidori codice Bibliothecae Leidensis, cui vetustum subiungitur Glossarium, ita legebantur:

Lucente mea vita nec smaragdos
Beryllosque mi Flacce nec nitentes
Percandida margarita quaero
Nec quos tinica lima perpolivit
Anellos, nec Iaspios lapillos.

Scaliger in lib. I. catalect. p. 189. ita edidit, ut Pithoeus lib. III. p. 96.:

Lugent, o mea vita, te smaragdus,
Berillus quoque, Flacce: nec nitentes

Nuper, candida margarita quaero,
Nec, (ap. Pith. vitiose Haec) quos Thynica etc.

Pithoeus ita emendabat:

Lugens te, mea vita, nec smaragdos,
Beryllos quoque, Flacce, nec nitentes,
Nec percandida margarita quaero,
Nec quos Thynica etc.

Turnebus Adversar. lib. XX. c. 2.:

Lugent te, mea vita, te smaragdus
Berillus quoque, Flacce; nec nitentes
Nunc per candida margarita quaero;
Nec quos Thynica etc.

Laudat Turnebi curiosae industriae experimentum, successum non item Douza in Commentar. ad Horat. c. 1. ita hoc Epigramma castigans:

Lugens te, (mea vita) nec smaragdos
Berillos mihi, Flacce, nec nitentes
Inter candida margarita quaero etc.

Berillos inter candida margarita enitentes fecit, mutuatus distinctionem a Pliniano artificio. Idem Douza fortasse rescribendum esse censuit:

Nec percandida (vel: praecandida m. q.)

Gulielmius Verosimilium lib. I. c. 6. ita emaculare conatus est hoc poëma:

Lugens te, mea vita, nec smaragdos,
Beryllos neque, Flacce, nec nitentes
Semper candida quaero margaritas;
Nec quos Thynica etc.

Notus mos, inquit, Romanorum ponendi in luctu annulos venustissime tangitur. *Margarita nitentes semper candida* sunt *candidae*, ut Virgil. dixit: *crebra fecit* pro *crebro.* — Thom. Marcilius ad Horat. p. 53. tentabat:

Lugens te, mea vita, nec smaragdos,
Beryllos neque, Flacce, pernitentes,

Nec mi candida margarita quaero.
Nec quos etc.

Torrentius vero ad Horat. Od. 2, 17, 9.:

Lugens te, mea vita, nec smaragdos,
Beryllos neque, Flacce mi, nitentes, etc.

Scriverius in Anecdot. Philol. c. 74. legebat:

Beryllos quoque, Flacce, nec nitentes
Semper candida margarita quaero.

Idem in editionis Pithoeanae margine correxit:

Lucentes, mea vita, te smaragdos
Beryllos quoque, Flacce, etc.

His tamen virorum doctorum coniecturis praeferenda videtur Alciati emendatio, quam affert Andr. Schottus Observ. lib. II. c. 60.

Lucentes, mea vita, nec smaragdos,
Beryllos mihi, Flacce, nec nitentes,
Nec praecandida margarita quaero.

Ubi Covarruviam *Lugenti*, et secundo versu *mihi mitte*, deleto *Flacci* nomine, maluisse addit; quo etiam expuncto Pontanus ad Macrob. Saturn. 2, 4. p. 612. coniiciebat:

Lugent, o mea vita, te smaragdus,
Berillus quoque et ipse; nec nitentes
Nuper, candida margarita, quaero.

sed in Omissis p. 688. ipse non multum huic hariolationi videtur tribuere. Salmasius ad Vopisc. Aurelian. c. 50. emendat:

Lucentes, mea vita, nec smaragdos:
Berillos, Flacce, nec nitentes:
Nec percandida etc.

Dempsterus in Etrur. Reg. 3, 28. p. 315:

Lugent te mea vita, nec smaragdus
Berillus quoque, Flacce, nec nitentes
Nunc per candida margarita quaero.

quem vero sensum haec constituant, nemo facile perspiciet. Cannegieterus ad Aviani fab. II. p. 22.:

Lugent o mea vita, te smaragdus,
Berillus quoque, Flacce; nec nitent, ut
Nuper, candida in margarita. quaero
Nec, quos etc.

ubi *in* metro repudiatur. — Tot diversis tentaminibus locum dedit opinio, perversa licet, tamen ab omnibus fere recepta, qui Epigramma hoc a Maecenate in obitum Horatii scriptum crediderunt. At Horatius vita defunctus est post Maecenatem. cf. Sueton. vit. Hor.; licet Rutgers. in Venus. Lect. p. 409. locum illum in dubium vocaverit, putetque Maecenatem Horatio supervixisse. — Massonius in vita Horat. p. 369. amplectitur etiam Alciati emendationem:

Lucentes, mea vita, nec smaragdos etc.

reiectis aliorum *Lugenti*, *lugent te*, vel *lugens te*, praesertim quum *mea vita* vix de amico iam mortuo dici possit. Et certe huic coniecturae adstipulatur cod. Ms. Isidori Leid., in quo Lucente. Sed licet ex his satis constet, ad obitum Flacci versus hos non referendos esse, difficile tamen est definire aut certi aliquid adfirmare, qua occasione eos amico scripserit Maecenas. Neque enim mirum est, sensum non patere apertum, quum plurima exciderint, quae acutissimi harioli sagacitati vix locum relinquant. Si tamen divinare liceat, forte est fragmentum lacerum carminis, ad Horatium absentem scripti, quo impatientiam et desiderium suum amico procul degenti versiculis pro more mollioribus expresserit Maecenas, seque omnem cultum et ornatum, studiumque gemmarum deposuisse his indicet, neque amplius curare beryllos suos, zmaragdos, margarita, aut iäspides, quibus aliter ad insaniam delectabatur: quod optime rei ipsi convenit, quia amicos, quos prae ce-

teris diligebant, gemmis pretiosissimis non tantum comparari, sed et praeferri, apud veteres frequens occurrit. Id unice illustratur fragmento epistolae mollissimae Augusti ad Maecenatem, quibus verbis si non ad hoc ipsum Epigramma, saltem ad Maecenatis amorem erga gemmas, stylique eius nimis discincti mollitiem respexit. V. Macrob. *zmaragdus* pro: *smaragdus* scriptum, auctoritate monumentorum veterum; id rectius esse monuit Broukh. ad Tibull. 1, 1, 5. 2, 4, 27. et ad Propert. 2, 13, 43. cf. Kopp. Palaeogr. I. p. 351. De margarito, genere neutro, v. quos laudavit *Burmannus*. Gronov. ad Senecae Med. v. 573. legit:

— nec smaragdos,
Beryllos mihi, Flacce, nec nitentes.

5.

Anthologia veter. Latinor. Epigramm. et Poëmat. Lib. I. Epigr. 53. V. I. p. 29. ed. Burmann.

Cybelae Matri.

Ades huc, ades Cybele, Dea montigena Dea,
Age tympano sonanti quate flexibile caput:
Latus horreat flagello, comitum chorus ululet.

Barthius Adversar. XVII., 3.: Nescio sane, inquit, an umquam dictum pictumve sit, magnam Deorum matrem monte genitam. Et si est, tamen inter praeconia eius absurdum. Legendum putem: *montirega Dea;* quod vel Idae vel eius partis Dindymorum vel omnium aliorum montium potius dominium significat. *Regendi* vero verbum ita corruptum est et aliis certe plurimis scriptorum locis simili compositione cum *gerendi* sit substitutum. V. eundem in Ablegm. crit. III., 2. Barthium refutat Tristan. T. I. Comment. p. 702. et ex loco Arnobii ac Theodoreti vulgatam scripturam defendit. Apud Diomedem Gram-

maticum lib. III. p. 514. ed. Putsch. et Fortunatianum in Arte p. 2677. vario modo legitur primus versus; apud illum: *Ades Cybelle*, (s. *Ades*, *inq.*, *o Cybelle*) *fere montium dea*, (cf. Scioppius Susp. Lectt. Epist. 26.) apud hunc: *Ades, inquit, ô Cybele fera montium Dea.* (cf. Is. Voss. ad Catull. p. 162.) Heinsius in charta quadam descripserat hoc fragmentum ex veteri Grammatico de versibus, qui Neapoli apud Thaeatinos exstat Ms., ubi ita legitur:

Ades, inquit, ô Cybele fera montium Dea,
Ades, et sonante tympano quate flexibile caput.
Proximum sic latus horreat flagello, comitum chorus ululet;

ubi illa: *Proximum sic* Grammatici versum hunc proferentis esse verba vidit Burmannus ad h. l. Idem coniiciebat: *turrigera Dea*, (coll. Ovid. Fast. 4, 224. Propert. 3, 15, 35. Senec. Agamemn. 684.) vel cum Schradero legendum esse: *monticola Dea*, (coll. Catull. 64. Virgil. Aen. 3, 3.) nisi cum Diomede et Fortunat. restituas:

Ades huc, ades Cybebe, fera montium Dea;

aut, si haec offendant, ita:

Ades huc, ades Cybebe Dea, montium age Dea,
Age tympano sonanti etc.; repetitionem illam elegantissimam esse ratus, coll. Catull. l. l. Vulgatum *montigena* tuebatur Oudendorp. coll. Diodori Sic. 3, 58. ὀρεῖα μήτηρ; Phurnut. de Deor. Nat. c. 6. et Fulgent. Mythol. 3, 5. — *Cybebe* non *Cybele* scribendum esse intellexit iam Gudius ad Phaedr. Fab. 3, 20. Graece Κυβήβη dicitur vel Κυβέλη. v. quos laudavit ad h. l. Burmann. In fine pro *ululet* quidam *valeat* scriptum habent; male. Ad rem illustrandam comparant Appuleii lib. VIII. Miles.: Arrepto denique flagello etc. Ceterum hi versus Maecenatis habentur in Pithoei Anthol. I. p. 4. et in Sca-

ligeri Catalect. p. 223 sq. Both. Scen. Poët. Lat. V. 5. P. 1. p. 273. qui legit: *Ádes inq.*, *o Cybelle* .... *Ades et sonante typano* etc.

II. Tragoediae.

An iure quodam de Maecenatis *Tragoediis* sermo esse possit, dubitare licet. Lange in Vindiciis Tragoediae Romanae p. 11.: „Quod Maecenas tragicis accensetur (v. c. a Passovio *Grundzüge der Gr. und Röm. Literaturg.* p. 79.), acceptum, opinor, refert nonnisi inscriptionibus libellorum a se editorum, quorum alter Prometheus, alter Octavia. Verum quum Seneca Prometheum *librum* appellet, non *fabulam*, apud Priscianum autem vel lectio incerta sit, (cf. Krehl. ad l. l. qui indice sub v. *Maec: in octavo* legendum putat) quum fragmentum ex hoc ipso libro decerptum galliambos magis quam tragoediam spiret, Maecenatem ingenio, moribus ac stilo plane enervem ex tragicorum choro excludendum esse vix adhuc dubitabitur."

6.

Priscianus lib. 10. c. 8. T. 1. p. 505. ed. Krehl.

Pecto, cuius praeteritum plerique *pexui*, Asper tamen *pectivi*, Charisius *pexi* protulerunt. *Maecenas* in Octavia:

Pexisti capillum naturae muneribus gratum.

Scriverius in collect. Vett. Tragicc. (ap. Both. Scen. Poët. Lat. V. 5. P. 1. p. 260.): „Dubitari potest, an *Octavia* nomen Tragoediae sit. Sane versus hic tragicus non est. Sed de *Prometheo* eius, tragoediam inclino fuisse. Quae maioris indaginis sunt et curae, quam ut hic excuti possint." Delrio ap. Both. l.

l.: Profecto vel mendosus est Priscianus, vel Octavia cuiuspiam recentioris est Maecenatis. Si *Melissi Maecenatis* contendas (v. Suet. de Ill. Gr. c. 21.) vicissim hanc Octaviam non tragoediam, sed comoediam fuisse contendam. (cf. Ovid. Ex Ponto 4, 16, 30.) Verum putarim potius Cilnii Maecenatis *Octaviâ* infelix M. Antonii et Octaviae matrimonium descriptum; vel non fabulam, sed quid aliud; nam constanter Mss. Prisciani hab. *in Octaviam.*" (Unus cod. Krehl. in VIIII. et alius pro *gratum* habet *datum.*

7.

Seneca, Epistola 19, 8.

„Volo tibi hoc loco referre dictum *Maecenatis*, vera in ipso eculeo docuit. *Ipsa enim altitudo attonat summa* [sc. loca]. Si quaeris, in quo libro dixerit, in eo qui *Prometheus* inscribitur; hoc voluit dicere, attonita habet summa. Est ergo tanti ulla potentia, ut sit sibi tam ebrius sermo? Ingeniosus *vir* ille fuit, magnum exemplum Romanae eloquentiae daturus, nisi illum enervasset felicitas, imo castrasset. Hic te exitus manet, nisi iam contrahas vela, nisi (quod *ille* sero voluit) terram leges, Poteram tecum et hac *Maecenatis* sententia parem facere rationem, sed etc."

III. Augusti res gestae.

Augusti res gestas a Maecenate esse conscriptas ex Servii loco supra vidimus. Huc refero quae

8.

Plinius, Histor. Natur. VII, 46. (V. 2. p. 44.) tradit:

„In Divo quoque Augusto, quem universa mortalitas in hac censura (*i. e. quum censendum, iudicium ferendum est de felicitate*) nuncupat, si diligenter aestimentur cuncta, magna sortis humanae reperiantur volumina. Repulsa — proscriptionis invidia — Philippensi proelio morbus, fuga, et triduo in palude aegroti, et (ut fatentur Agrippa et *Maecenas*) aqua subter cutem fusa turgidi latebra, etc."

9.

Plinius, Histor. Natur. IX, 8. V. 2. p. 139. ed. Bip. „Divo Augusto principe, (Delphinus) Lucrinum lacum invectus, pauperis cuiusdam puerum, ex Baiano Puteolos in ludum literarium itantem, cum meridiano immorans appellatum eum Simonis nomine, saepius fragmentis panis, quem ob id ferebat, allexisset, miro amore dilexit. Pigeret referre, ni res *Maecenatis*, et Fabiani, et Flavii Alfii, multorumque esset literis mandata. Quocunque diei tempore inclamatus a puero, quamvis occultus atque abditus, ex imo advolabat: pastusque e manu praebebat ascensuro dorsum, pinnae aculeos velut vagina condens: receptumque Puteolos per magnum aequor in ludum ferebat, simili modo revehens pluribus annis; donec morbo exstincto puero, subinde ad consuetum locum ventitans, tristis et moerenti similis, ipse quoque (quod nemo dubitarit) desiderio exspiravit." — Hinc excerpsit C. Iul. *Solin. Polyhistor.* C. XII., 7. „Divo Augusto principe, in Campania delphinem puer fragmentis panis primo illexit, et in tantum consuetudo valuit, ut alendum se etiam manui ipsius crederet. Mox, quum prolusisset puerilis audacia, intra spatia eum Lucrini lacus vectitavit: unde effectum, ut a Baiano litore equitantem puerum Puteolos usque veheret. Hoc per annos plurimos tamdiu gestum, donec

assiduo spectaculo desineret miraculum esse, quod gerebatur. Sed ubi obiit puer, sub oculis publicis desiderio eius et moerore delphin interiit. Pigeret hoc asseverare, ni *Maecenatis* et Fabiani, multorumque praeterea esset literis comprehensum." cf. Gell. Noctt. Att. 7, 8. Aelian. V. H. 6, 15.

IV. De Cultu suo.

10.

Si lectio certa est, haec inscriptio fuisse videtur carminis de suae vitae ratione; quod suspicati sunt intpp. Senecae. v. Ruhkopf. p. 352. Blackwell. l. l. p. 461.

Seneca, Epistola 114.

„Quomodo *Maecenas* vixerit, notius est, quam ut narrari nunc debeat: quomodo ambulaverit, quam delicatus fuerit, quam cupierit videri, quam vitia sua latere noluerit. Quid ergo? non oratio eius aeque soluta est, quam ipse discinctus? non tam insignita illius verba sunt, quam cultus, quam comitatus, quam domus, quam uxor? Magni ingenii vir fuerat, si illud egisset via rectiore, si non vitasset intelligi, si non etiam in oratione diffflueret. Videbis itaque eloquentiam ebrii hominis involutam, et errantem, et licentiae plenam. *Maecenas de* *) *cultu suo: Quid*

*) Fuit qui legeret: *plenam, Maecenatis in c. suo.* h. e. videbis orationem dignam Maecenate, ita ut erat culto et diffluente. *Quid turpius: Amne* etc. Codd. pal. et Pintiani cum edd. vett. hab. *de c. suo.* Erasmus: *in c. s.* Quattuor voces *haec de c. s.* e margine intrusas esse putabat Gruter. Ceterum Lipsius omnia sic disposuit:
Commation primum de cymbis inter hortos:

turpius, Amne, silvisque ripa comantibus? Vides ut alveum lintribus arent, versoque vado remittant hor-

---

Amne, silvisque ripa comantibus
Vides, ut alveum lintribus arent;
Versoque vado remi iciunt hortos.

Commation alterum Venereum:

Quid, si quis feminae cirro - crispata
Labris columbatur.

Tertium de Bacchabunda:

Incipitque su-
spirans, et cervice lapsa fanatur,
Nec more.

Quartum super tyrannide:

Tyranni irremediabilis factio
Rimantur epulis, lagenaque tentant
Domos, et saepe mortum exigunt.

Quintum:

Geniumque festo vix suo testem
Tenuis cerei fila, et crepacem molam,
Focum mater aut uxor investiunt.

Ruhkopf.: Ista omnia Senecae fuere obscura; quo magis nobis. *Amne — com.* i. e. quum amnis et silvae ripam contineant. Burmann. ad Anthol. V. 2. p. 657. legendum esse coniecit: *Amnem silvisque ripae com. Viridem alveum.* — *Versoque* etc., i. e. aqua remis agitata hortos post se relinquant. Pro *remitt.* Erasm. dedit *remittat.* I. Scalig. *versosque vado remigant;* Lips. *remi iciunt*, s. *iciant.* — Dein post *Quid* intellig. *turpius est. Cirro cr.* Lips. interpretatur: cuius cirri penduli crispentur et annullati sunt a calamistro. Idem ad *col.* (al. colubratur): nota oscula columbina. cf. Matius apud Gell. Noctt. Att. 20, 9. Martial. 12, 66. 1, 110. Muret. legit: *Femina cirro crispat*; Erasm. *feminae cirro crispat.* — Pro *feratur* Lips. *fanatur,* i. e. furit, insanit; unde fanatici. Alii: *ut cerv. lassa, lapsa sanantur, fanantur*; Erasm. in ora: *suaviantur.* Tum al. *nemore,* s. *ne mori*; *nec more* praeferebat iam Lips. cum prioribus iunctum,

tos. — *Quid, si quis feminae cirro crispatae, et labris columbatur? Incipitque suspirans, ut cervice laxa feratur nec more.* — *Tyranni irremediabilis factio rimantur, epulis, lagenaque tentant domos, et saepe mortem exigunt.* — *Genium festo vix suo testem, tenuisve Cereris fila et crepacem molam focum mater aut uxor investiunt.* — Non statim haec quum legeris, hoc tibi occurret, hunc esse, qui solu-

---

et de bacchantibus ultra morem explicat. Olim erat: *Nemo tyranni* etc. — Quae sequuntur, sunt super tyrannide irremediabili, implacabili, cuius satellites in conviviis et poculis insidiantur, et delationibus suis exitium struunt. — Deinceps describitur festum genii parcum; *tenuisve Cereris f.* dedit Scalig. (cum codd. et edd. exhibent: tenuisve Cerei, s. *Cere.*) Intellig. farinam in molendino per fistulam manantem, quoniam tenuis eius ductus, ut fili; implent farina et mola salsa focum litandi causa propter Genium. Qui *cerei* defendunt, cum Lips. explicant: lumen ibi tenue; cereus, vix ceratus. In fine Scalig. *investant.* — *La Grange* omnia ita reddit: *Est - il rien de plus pitoyable, que les tournures affectées dont Mécène se sert dans son traité de la parure? Il y parle, d'une riviere dont les rives font cortège aux forêts; de petites barques, qui labourent son lit; de rames, qui frappent des jardins renversés. Que dira - t - on de ces lèvres qui pigeonnent une femme, dont les cheveux en boucles sont artistement frisés, et qui dit en soupirant, qu' on la porte sans déranger sa tête? Que penser de ces façons de parler: nul homme du tyran, une faction inguerissable: ils s' insinuent par les festins, ils tentent les maisons par les bouteilles, ils soutirent la mort. Que dire d'un génie, qui est à peine témoin de sa propre fête; d'une mère, ou d'une femme, qui habillent les fils ou la mêche d'un cierge; d'une massue de farine salée et pétillante?*

tis tunicis in urbe semper incesserit? Nam etiam quum absentis partibus Caesaris fungeretur, signum a discincto petebatur. Hunc esse, qui in tribunali, in rostris, in omni publico coetu sic apparuerit, ut pallio velaretur caput, exclusis utrimque auribus, non aliter, quam in Mimo divite fugitivi solent? Hunc esse, cui, cum maxime civilibus bellis strepentibus, et solicita urbe et armata, comitatus hic fuerit in publico: spadones duo, magis tamen viri quam ipse? Hunc esse, qui uxorem millies duxit, quum unam habuerit? Haec verba tam improbe structa, tam negligenter abiecta, tam contra consuetudinem omnium posita, ostendunt, mores quoque non minus novos et pravos et singulares fuisse. Maxima laus illi tribuitur mansuetudinis: pepercit gladio, sanguine abstinuit: nec ulla alia re, quid posset, quam licentia ostendit. Hanc ipsam laudem suam corrupit istis orationis portentosissimae deliciis. Apparet enim mollem fuisse, non mitem. Hoc istae ambages compositionis, hoc verba transversa, hoc sensus magni quidem saepe, sed enervati dum exeunt, cuivis manifestum facient; motum illi felicitate nimia caput; quod vitium hominis esse interdum, interdum temporis solet."

V. Incerta.

11.

Diomedes I. p. 366.

„Necto, nexui vel nexi. Virgilius (Aen. 5, 425.): *palmas amborum innexuit armis.* Livius in Odyssea: *Nexabant multa inter se. Maecenas:* — *nexisti retia lecta* (*lecto*)." Pro *Maecenate* al. *Proper-*

tium laudant. v. intpp. ad Propert. 3, 8, 37. p. 263. ed. Lachmann.

12.

Attilius Fortunatianus in Arte.

Hic nympha cingit omnis Acheloum senem.

Scriverius in Tragicc. latt. reliquiis p. 157.: „Haec potius cothurni videntur, quam Prisciano laudata (ex Octavia); quamquam ex alio Maecenatis opere et poëmatio Matri Ideae sacro desumpta possunt videri; ex Galliambo puta.“ Both. Scen. Poët. l. l.: Perperam Scriver. dedit *Acheloïum*, quod verbum Attilius genuino substituit ad effingendum galliambum.

13.

Seneca, Epistola 92. fin.

„Diserte *Maecenas* ait:

Nec tumulum curo, sepelit natura relictos.

Alte cinctum putes dixisse; habuit enim ingenium et grande et virile, nisi illud secum discinxisset.“

14.

Quintilianus, Institutt. oratt. 9, 4, 28.

„Quaedam vero transgressiones et longae sunt nimis, ut superioribus diximus libris, et interim etiam compositione vitiosae, quae in hoc ipsum petuntur, ut exultent atque lasciviant: quales illae Maecenatis: *Sole et aurora rubent plurima. — Inter sacra movit aqua fraxinos. — Ne exequias quidem unus inter miserrimos viderem meas.*“ — *Plurima* est Ablat. et refer. ad *aurora*, quia traiectionum causa afferuntur exempla. — In secundo exemplo *inter* pertinere videtur ad *frax.* Spalding. *inter* cum *movit* coniungit, s. *movit* intransitive accipiendum putat; sive legend. *manat.* G. A. B. Wolfius coniecit: *mo-*

vetur. — Ad exemplum tertium Spalding. haec fere annotavit: Hoc exemplum male me habet, eo, quod miserrimum dicitur, ne exequias quidem suas videre. An sententia occultum habet vel aculeum vel salem? Intelligerem, si, deleto *quidem*, scriberetur *non* post *ne*.

15.

Seneca de Beneficiis IV, 36.

„Si maius erit (promissum), non committam (quemadmodum *Maecenas* ait) ut sestertio centies obiurgandus sim.“ Argute Maecenas nolle se obiurgari tanto impendio, id est, rebus ipsis, non verbis. *Lips.* — *Donatus* vit. Virgil. 18, 71.: Maecenas, *Quid*, inquit, *Virgili, satietatem homini non affert?* Omnium rerum, respondit (Virgilius), aut similitudo, aut multitudo stomachum facit praeter intelligere. Idem interrogavit: *Quo pacto quis altam felicemque fortunam servare potest?* Cui Maro: si, quantum honore ac divitiis aliis praestantior sit, tanta liberalitate et iustitia alios superare nitatur.

VI. Symposium.

16.

Servius ad Virgil. Aen. 8, 310.

„Physici dicunt ex vino mobiliores oculos fieri. — Hoc etiam Maecenas in Symposio, ubi Virgilius et Horatius interfuerunt, cum ex personae Messalae de vino loqueretur, ait: *Aut id e m uinor * ministrat faciles oculos, pulchriora reddit omnia, et dulcis iuventae reducit bona.*“ Bentlei. ad Horat. Carm. 3, 21, 13. coniecit, legendum esse: ait: *Id et in vino*

est. Alii legunt: *Idem humor min.* — Huc spectant, quae Suidas adducit sub vv. ἐγγώνιος, et Ἰόρτιος: Ἐγγώνιος τράπεζα, ἡ μὴ στρογγύλη, καὶ μὴ ἄγαν περιφερής. Ἐν τῷ συνδείπνῳ τοῦ Μαικῆνα τράπεζα ἐγγώνιος ἦν ὑπὸ τῇ κλισίᾳ, τὸ μέγεθος μεγίστη, καὶ κάλλος ἄμαχος, καὶ οἷα εἰκὸς ἐπῄνουν ἄλλοι ἄλλως αὐτήν· ὁ δὲ Ἰόρτιος, οὐκ ἔχων, ὅτι παρ' ἑαυτοῦ τερατεύσασθαι, σιγῆς γενομένης, Ἐκεῖνο δὲ οὐκ ἐνοεῖτε, ὦ φίλοι συμπόται, ὡς στρογγύλη ἐστὶ καὶ ἄγαν περιφερής· ἐπὶ τοίνυν τῇ ἀκράτῳ κολακείᾳ, ὡς τὸ εἰκὸς, γέλως κατερράγη. Πλουτάρχος.

VII. Dialogi.

17.

Charis. Institutt. Gramm. lib. 1. sub fin. „*Volucrium* Cicero; -- *Volucrum Maecenas* in *dialogo secundo.*

18.

Plinius, Histor. Natur. lib. I. inter auctores librorum 32. et 37. etiam *Maecenatem* refert, sed quaenam sint, quae Plinius ex Maecenatis scriptis acceperit, non constat. Sermo in illis libris est *de Aquatilibus* et *gemmis*; unde de hisce scripsisse suspicati sunt. — Ut nihil omittam, quod ad Maecenatem spectat, hoc loco eos nomino, qui Maecenati suos libros dicaverunt; in his primum Augustum imperatorem, (Plutarch. Vit. Demost. et Cic. (Comparat. c. 3.): ὡς αὐτὸς ὁ Καῖσαρ ἐν τοῖς πρὸς Ἀγρίππαν καὶ Μαικῆναν ὑπομνήμασιν εἴρηκεν.) Sabinum Tironem, (Plin. H. N. 19, 57, fin. (10): *Auctor est Sab. Tiro in libro Cepuricôn, quem Maecenati dicavit.*) Cassium Severum. (v. Sosipat. Charis. 1. Pri-

scian. 7. Voss. de Historr. Latt. p. 109. ed. II. cf. Harles notitia literat. Rom. P. II. p. 354. Fabric. Bibl. Gr. V. 1. p. 685. ed. Harl.) —

Ad Maecenatis fragmenta est fortasse qui Orationem ab eo ad Augustum habitam, a Dione (52, 14-42.) relatam, referre velit. Sed ita, ut apud hunc legitur, minime a Maecenate eam profectam dicere possis. Habet fortasse, quae ex ingenio atque ore amici Augusti fluxerint, et argumentum fere tale, quale probabiliter abeo expositum est, sed omnis oratio rhetori Graeco magis debetur. cf. Meiners. l. supra l. p. 15, not. o. Heyne ad Virg. Vitam Donat. 19, 78. Laudibus iusto maioribus extulit Barnevicius, in Boecleri Operib. T. 2. p. 710.: Oratio, ait gravis est et castigata, sententiis ornatior, quam verbis. In ea vides curam honestatis, iudicii gravitatem, in Augustum fidem, providentiam futurorum, cautionem et circumspectionem, notitiam status et temporum et ingeniorum.

Caput V.

De Maecenatis in literas Romanas meritis.

Superest ut hoc capite de meritis, quae Maecenas in literas Romanas habuerit, disseram. Singulari quadam fortuna accidit, ut eius viri nomen in proverbium abiret, omnesque, qui literis adiuvandis operam darent, *Maecenates* appellarentur. (Martial. 8, 56, 5. *Sint*, ait, *Maecenates*, *non deerunt*, *Flacce*, *Marones*.

Tiraboschi, *Storia* etc. V. 1. p. 178.) Atque neminem credo latent Maecenatis praestita literatis fere omnibus aetatis suae beneficia et intercessiones pro salute reipublicae literariae apud Augustum factae; qui quidem imperator sua sponte literarum studia non curasset, nisi Maecenas eum excitasset, virosque dignos et benemeritos assidue enixeque commendasset. Amissa libertate elanguescere coeperunt literarum studia. Maecenati autem fere debemus poëtas maximos, Horatium et Virgilium, qui ab eo ab interitu et vita miserrima, studiis parum idonea, defensi sunt, quique, grato animo commoti, pulcherrima ista atque praestantissima carmina, quibus quotidie summa voluptate afficimur, composuerunt. (v. vitas Hor. et Virg. Probus ad Virg. Georg. 3, 40.: *a Maecenate imperatum Virgilio Georgica scribere.* Sidonius Apollinaris in praef. Panegyric. ad Valer. Maiorianum: *Et tibi Flacce, acies Bruti Cassique sequuto, Carminis est auctor, qui fuit et veniae.* Intellig. *Maecenas.* Martial. 1, 108, 3. 4. *Otia da nobis, sed qualia fecerat olim Maecenas Flacco Virgilioque suo.* 8, 56, 23. *Ergo ero Virgilius, si munera Maecenatis Des mihi.* 11, 4, 10. *Et Maecenatem si mihi Roma daret.* 12, 4. 1. 2. *Quod Flacco, Varioque fuit, summoque Maroni, Maecenas.* Auctor Carm. ad Pison. 218 sqq. (ap. Wernsdorf. T. 4. p. 274. sq.): *Ipse* etc. (Virgilius) *Forsitan -- Ignotus populis, si Maecenate careret, Qui tamen haud uni patefecit limina vati, Nec sua Virgilio permisit numina soli.*) Alios etiam magnopere promovit, nihilque non fecit, ut vitam commodam eorum redderet. (Martial. 7, 28, 7. 8.: *Et Maecenati Maro cum cantaret Alexim, nota tamen Marsi fusca Melaenis erat.* Auctor Carm. ad Pison. 226.: *Maecenas tragico quatientem pulpita caestu (gressu) Evexit Va-*

rium. V. supra et Lange Vindic. Trag. Roman. p. 5.) Mirum tamen, neque Tibullum neque Ovidium, clarissimos eius tempestatis poëtas, mentionem Maecenatis facere; qui fortasse Maecenati ignoti, neque ab eo adiuti, non habebant, quare laudarent. (*Tiraboschi*, V. 1. p. 136.) In causas vero si inquisiveris, quare poëtis maxime tantopere faverit Maecenas, eae quidem facile obviae fiunt. Ipse Maecenas eruditus erat, qui musico studio per omnem vitam deditus, licet negotiis districtus et occupatissimus, ipse carmina faciebat, atque edebat multa et artificiosa, in quibus cum paucis eiusdem aevi poëtis difficiliora metra tentaverat. Dein valetudine minus commoda usus, atque otii voluptatumque amans, in familiaritate, quam cum poëtis aliisque scriptoribus inibat, solatium quodammodo et recreationem habebat. Hinc in itineribus etiam viros doctos et amicos secum duxit. (Horat. Serm. 1, 5.) Ad hoc gloriae si forte cupidus erat, poëtarum carminibus se celebratum iri probe intellexit. (*Tirabos.* p. 140. et 178 sq.) Fuerunt autem non pauci, qui, Senecae iudicio nimis multum tribuentes, corruptorem eloquentiae Maecenatem dicerent. (*Gédoyn.* in Praefatione ad Quintil.) Quod miror. Quamquam enim is, qui in summo fere fortunae fastigio collocatus erat, magnam in literas vim habere potuisse non negaverim, tamen quomodo in eloquentiam certe corrumpendam habuerit vim Maecenas, qui oratoribus annumerandus non est, non intelligo. (*Tiraboschi* p. 205.) Licet vero beneficia, quae in multos homines contulit, et facili negotio in tali fortuna et rerum suarum conditione conferre potuit, non tanti faciam, ut eum propterea summum literarum fautorem dicam, quippe cuius plurimum intererat, non solum favere literis, sed viros hilares, bonos sodales circum se coactos ha-

bere, quique idcirco praemiis eosdem afficiebat, quod alii quoque multi fecerunt, (v. Wieland. l. l.) voluntatem tamen, animi benignitatem et studium nescio quod literarum promovendarum ei iure quodam denegari posse vix ac ne vix quidem existimaverim.

Index scriptorum,

unde Maecenatis fragmenta hausta sunt.

---

impressit Fridericus Ernestus Huth.

CAIUS CILNIUS MÆCENAS.

Ex Museo Farnesiano